

ነፍስ፡ ገነት፡ መንግሥተ ሰግያት፤

ይህ ምዕራፍ ነፍስ፡ ገነት፡ መንግሥተ ሰግያት፡ ገሃነም፡ ሲኣል የሉም ለግሉ ሰዎች ለግስረጃ የቀረበ ነው።

ነ ፍ ሰ

ነፍስ የግሰው ቃል ብዙ ትርጉም እንዳለው ባለፈው መፍትሔ ቃላት አስረድተናል፤ ከዚህ ግን ስለ ነባቢት፡ ለባዊት፡ ሕያዊት ነፍስ እናያለን።

እግዚአብሔር አምላክም ሰውን ከምድር አፈር አበጀው፡ በአፍንጫውም የሕይወት እስትንፋስ እፍ አለበት ሰውም ሕያው ነፍስ ያለው ሆነ። (ዘፍ. 2:7)

እግዚአብሔር አምላክም በፈጠረ ዕለት በእግዚአብሔር አምላክ አደረገው፤ (ዘፍ. 5:1-21) እግዚአብሔር ሕያው ነው አይዋትም፡ ስለዚህም ሰውን በአምላኩ ፈጠረው ግለት ሰውም እንደ አምላኩ እንደ እግዚአብሔር አይዋትም። በምድር ያሰውን እንስሳ ሁሉ ሲፈጥር የሕይወት እስትንፋስ ሰጠው፡ ለዘለዓለም ሕያው እንዲሆንም አደረገው አላለም ሰውን ብቻ ነው እንዲህ ያለ፤ ይኸውም በእግዚአብሔር እስትንፋስ በነፍስ ምክንያት ሰው አይዋትም ግለት ነው። ይህ ቁጥር ነፍስ ዘለዓለማዊት መሆንን በደንብ ያስረዳል።

እስዋም ስትዋትም ነፍስዋ በምትወጣበት ጊዜ ለሙን ቢንእኒ ብላ ጠራችው (ዘፍ. 35:18)

ጳውሎስም ወርዶ በላዩ ላይ ወደቀ፡ እቅድም፡ ነፍሱ አለችና አትንጫጩ አላችው (ግብ. 20:10)፤

ጌታ በምሳሌ ያስተግረው የአንድ ባለጸጋና የድኃው አልአዛር በሲኣልና በገነት ሁነው የተነጋገሩት ንግግርም እንደኛ ነፍስ፡ ሁለተኛ ሲኣል፡ ገሃነመ እሳት መናፈቸውን ያስረዳል፤ ይህ አንቀጽ ረጅም ስለሆነ ለእንባቢ ጠቅሰን እናልፋለን (ሉቃ. 16:19-31)

አምስተኛውንም ግሳተም፡ በፈታ ጊዜ ስለ እግዚአብሔር ቃልና ስለጠበቁት ምስክር የታረዱትን ሰዎች ነፍሳት ከመሠዊያው በታች እየሁ። በታላቅ ድምፅም እየሮኸ፡ ቅዱስና እውነተኛ ጌታ ሆይ! እስከ መቼ ድረስ አትፈርድም? ደግችንስ በምድር በግኖሩት ላይ እስከ መቼ ድረስ አትበቀልም? አሉ። ለእያንዳንዳቸውም ነጭ ልብስ ተሰጣቸው። እንደነሱም ደግሞ ይገድሉ ዘንድ ያላቸው የባሪያዎች ባልንጀሮቻቸውና ወንድሞቻቸው ቁጥር እስኪፈጸም ድረስ ገና ለጥቂት ዘመን እንዲያርፉ ተነገራቸው። ይህስ የነፍስን ሕያውነት አልፎ በወዲያኛው ዓለምም ጸሎትና ሽልማት እንዳለ ያስረዳል። (ራእ. 6:9-11)

ሥጋንም የሚገድሉትን፤ ነፍስን ግን መገደል የማይችላቸውን አትፍሩ፤ ይልቅስ ነፍስንም ሥጋንም በገሃነም ሊያጠፋ የሚችለውን ፍሩ። (ግቲ. 10:28)

ከዚህ ላይ ሊያጠፋ የሚለው ቃል በግሪክ የሚያሳየው ከገጸ እግዚአብሔር ከረድኤተ እግዚአብሔር ሊያርቅ፤ እርቆ በገሃነም ሊኮንን የሚችለውን ፍሩ ግለት እንጂ አሸተ ብን አድርጎ ሊያጠፋ ግለት አይደለም፤ ግጥፋትግ ቢሆን ኑሮ ዕረፍት ነበር። ግጥፋት እንዳልሆነስ የሚከተሉት ጥቅሶች ያስረዳሉ።

እነዚያም ወደ ዘለዓለም ቅጣት፤ ጻድቃን ግን ወደ ዘለዓለም ሕይወት ይሄዳሉ። (ግቲ. 25:46፤ ግር. 9:48፤ ኢሳ. 66:24) በዚያም ዘመን በመጽሐፍህ ተጽፎ የተገኘው ሕዝብህ ሁሉ እያንዳንዱ ይድናል። በምድርም ትቢያ ውስጥ ያንቀላፉት ብዙዎች ይነቃሉ፤ እኩሌቶቹ ወደ ዘለዓለም ሕይወት፤ እኩሌቶቹም ወደ ዕፍረትና ወደ ዘለዓለም ጉስቁልና ጥበበኞቹም እንደ ሰግይ ፀዳል፤ ብዙ ሰዎችንም ወደ ጽድቅ የሚመልሱ እንደ ከዋክብት ለዘለዓለም ይደምቃሉ። (ዳን. 12:1-3)

የሰው ልጅ መላእክትን ይልካል፤ ከመንግሥቱም እንቅፋትን ሁሉ በመፅንም የሚያደርጉትን ይለቅግሉ፤ ወደ እቶነ እሳትም ይጥሏቸዋል፤ በዚያ ጥርስ ግፋጫትም ይሆናል። በዚያን ጊዜ ጻድቃን በአባቶቻቸው መንግሥት እንደ ፀሐይ ያበራሉ። (ግቲ. 8:12፤ 13:50፤ 22:13፤ 24:51፤ 25:30፤ ግር. 9:43፤ 48፤ ሉቃ. 13:28፤ 1ኤፕ. 1:9፤ 2:11፤ 25፤ 4:19)

ከዚህ በላይ በተጠቀሱት ጥቅሶች የነፍስን መኖርና ዘለዓለማዊነት፤ ለባዊትነት፤ ነባቢትነት፤ የገሃነመ እሳትን፤ የገነትን፤ የሲኦልን፤ የመንግሥተ ሰግያትን መኖር ተረድተናል። ይህንም ለመረዳት የተጻፉትን ጥቅሶች መላልሶ ግንበብ ያሻል።

ነፍስ የምግባርና የሃይማኖት ስሜት መኖሪያ ናት። በሥጋ ውስጥ ነባቢት፤ ሕያዊት፤ ለባዊት አካል ነፍስ ስለሆነች የግንኙቸውም ስሜት መኖሪያ ነፍስ ናት። አንጎል የሚሠራውም በነፍስ ገይል ነው፤ ለዚህም የሚከተሉት ጥቅሶች ይናገሩ፤

እናንተ ደካሞች ሸክግችሁ የከበደ ሁሉ፤ ወደኔ ኑ እኔም አሳርፋችኋለሁ። ቀምበረን በላያችሁ ተሸከሙ ከእኔም ተግሩ፤ እኔ የዋህ በልቤም ትሑት ነኝና፤ ለነፍሳችሁም ዕረፍት ታገኛላችሁ=ቀምበረ ልዝብ ሸክግም ቀላል ነውና። ከዚህም ነፍስንና መንፈስን ተለዋዋጭ አድርጎ መንፈሳችሁ ይረፍ ግለቱ ነው። ለዚህም የሚከተሉትን ጥቅሶች እነሆ፤ (ግቲ. 11:29፤)

የደከመችውን ነፍስ እርከቻለሁና፡ ያዘነችውንም ነፍስ ሁሉ አጥግቤአለሁና፤ (ኤር. 31:25)

እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡ በመንገድ ላይ ቁሙ፡ ተመልከቱም፤ የቀደመችውንም መንገድ ጠይቁ፡ መልካሚቱ መንገድ ወደት እንደሆነች ዕውቁ፡ በርዕሟ ላይ ሂዱ፡ ለነፍሳችሁም ዕረፍት ታገኛላችሁ፤ (ኤር. 6:16)

ያላመኑት አይሁድ ግን የአሕዛብን ነፍስ በወንድሞች ላይ እነሣሡ፤ (ግብ. 14:2) የሚከተሉት ጥቅሶችም የእነዚህ ጓደኞች ናቸው፤ (ግብ. 14:22፤ 15:24፤ ኤፌ. 6:6፤ ግቲ. 12:18፤ 26:38፤ መዝ. 6:4፤ ሉቃ. 12:19-20)

ገነትና ሲኦል

በፊት ገነትን አይተን ከዚያ ደግሞ ሌሎችን መንግሥተ ሰማይን፡ ሲኦልን ገሃነመ እባትን እንመለከታለን፤

ኢየሱስንም ጌታ ሆይ! በመንግሥትህ በመጣህ ጊዜ እስከሽ አለው። ኢየሱስም እውነት አልሃለሁ፡ ዛሬ ከኔ ጋራ በገነት ትሆናለህ አለው። (ሉቃ. 23:42)

እንዲህ ያለውንም ሰው አውቀዋለሁ፡ በሥጋ እንደሆነ ወይም ያለሥጋ እንደሆነ አላውቅም፡ እግዚአብሔር ያውቃል፤ ወደ ገነት ተነጠቀ፡ ሰውም ሊናገር የማይገባውን የማይነገረውን ቃል ሰግ። (2ቆሮ. 12:3-4) እናንተ ያባቱ ቡሩካን! ኑ ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ የተዘጋጀላችሁን መንግሥት ውረሱ። (ግቲ. 25:34፤ 6፤ ዮሐ. 5:29፤ ዳን. 12:2-3፤) መንግሥተ ሰማይ፤

አዲስ ሰማይና አዲስ ምድርም አየሁ፤ የፊተኛው ሰማይና የፊተኛይቱ ምድር አልፈዋልና፡ ባሕርም ወደ ፊት የለም። ቅድስቲቱ ከተማ አዲሲቱ ኢየሩሳሌም፡ ለባልዋ እንደተሸለመች ሙሽራ ተዘጋጅታ ከሰማይ ከእግዚአብሔር ዘንድ ሰትወርድ አየሁ። (ራእ. 21:1-27) ነገር ግን ጽድቅ የሚኖርባትን አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር እንደ ቃሉ ተሰፋ እንጠብቃለን፤ (2ኢጥ. 3:13)

እነሆ! አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር እፈጥራለሁና፡ የቀደሙትም አይታሰቡም። (ኢሳ. 65:17-19)

በሲኦል በሥቃይ ላይ ሳለ አሻቅቦ አብርሃምን በሩቅ አየ--፤ (ሉቃ. 16:19-31፤ መዝ. 6:4)

ጌታ ሆይ! ጌታ ሆይ! የሚለኝ ሁሉ መንግሥተ ሰማያት የሚገባ አይደለም፤ (ግቲ. 7:21)

ገሃነም፡

ወደ እቶነ እሳት (ገሃነመ እሳት) ይጥሏቸዋል፡ በዚያ ልቅሶና ጥርስ ግፈጫት ይሆናል።

ዐይንህ ብታሰናክልህ አውጣት፡ ሁለት ዐይን ኑሮህ ትሉ ወደ ግይዋትበት እሳቱ ወደግይጠፋበት ወደ ገሃነመ እሳት ከመጣል ዐንድ ዐይን ኑሮህ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት ይኻላል። (ግር. 9:46-48)

ለዚህ ርእስ የመደምደሚያ ምክር፤ ወንድሜ አንባቢ ሆይ! የጋጢአትህን ብዛት እያሰብህ ንስሐ በመግባት ፈንታ ራስህን ለማጥናናት ነፍስ የለም፤ ፍርድ የለም፤ ገነት፤ መንግሥተ ሰማያት የሉም፤ ገሃነመ እሳት ሲላል የለም እያልህ ራስህን ስትደልል ኑረህ የማይቀረው ዋት ሲመጣ ከሚፈረድብህ አሁኑኑ ሃይማኖት ከምግባር፤ ምግባር ከሃይማኖት የሚለውን ምዕራፍ አንበህ ፈጣሪህ ያዘጋጀልህን መንግሥት እንድትወርስ ትነገራለህ።

ሃይማኖት ከምግባር፥ ምግባር ከሃይማኖት

ለወገበ ነዌና ለጥራዝ ነጠቅ ተግሪ ሃይማኖት ያለ ምግባር ወይም ምግባር ያለ ሃይማኖት የሚያድን ይመስለዋል። ግን ሁለቱም ካልተባበሩ አንዱ ብቻውን አያድንም። ሰባኪ አንድ እሑድ ስለሃይማኖት ይሰብክ ኑሮ እመኑ ትድናላችሁ ቢል የሰግ ምእመን እምነትን ተቀብያለሁ፤ አምኛለሁ መጻኔ ነው ብሎ ተቀምጦ ሳለ፤ በሚቀጥለው እሑድ ደግሞ ያው ሰባኪ ይሁን ወይም ሌላ አልታወቀም ደግ ሥሩ ትጸድቃላችሁ፤ ደግ ሥራ ያጸድቃል ቢል ሰግና የሚከተለውን ተቀኘ፤

አንዱ ይበቃል፤ የወንጌል ቃል

አለ መስጠት ያጸድቃል።

ይበል አንጅ መስጠት ያለ ሃይማኖት ብቻውን አያጸድቅም፤ ግመን መቀበል ጭምር እንጂ ብቻውን ግወቅ አይደለም። ግመን ግወቅ ብቻ ሲሆን ኑሮ አጋንንት ሁሉ ኢየሱስ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር መሆኑን ያውቃሉና በጸደቁ ነበር።

ኢየሱስንም ከሩቅ ባዩ ጊዜ ሩጦ ሰገደለትና በታላቅ ድምፅ እየጮኹ፤ የልዑል እግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ሆይ! ከአንተ ጋር ምን አለኝ? እንዳትሠቃየኝ በእግዚአብሔር አምልሃለሁ አለ፤ በልዩ ልዩ ደዌም የታመሙትን ብዙዎቹን ፈወሰ፤ ብዙዎቹንም አጋንንት አወጣ፤ አጋንንትም ክርስቶስ መሆኑን ዐውቀው ነበርና ሊናገሩ አልፈቀደላቸውም፤ (ግር. 1:34፤ 24፤ 5:6-7፤ ግቲ. 8:29፤ ሉቃ. 4:34፤ 8:28)

ይህ አገር አምኗል ቢባል የመንግሥቱን ሕግ፤ አስተዳደር፤ ሥልጣን=ዳኝነት ተቀብሎ እየገበረ ይኖራል ግለት ነው። ክርስቶስንም ግመን ትእዛዙን ተቀብሎ እሱን ተከትሎ መሄድ ነው። ስለዚህም ሃይማኖት ብቻውን እንደግያድን እሱም ተከታዮቹ ሐዋርያትም ፍርጥርጥ፤ ግልጥልጥ አድርገው በግያሻግ አነጋገር አስተምረዋል። በሰግያት ያለውን ያባቲን ፈቃድ የሚያደርግ እንጂ፤ ጌታ ሆይ! ጌታ ሆይ! የሚለኝ ሁሉ መንግሥተ ሰግያት የሚገባ አይደለም። በዚያ ቀን ብዙዎች ጌታ ሆይ! ጌታ ሆይ! በስምህ ትንቢት አልተናገርንምን? በስምህስ አጋንንትን አላወጠንምን? በስምህስ ብዙ ተአምራት አላደረግንምን? ይሉኛል። የዚያን ጊዜ ከቶ አላውቃቸውም፤ እናንተ ዐመፀኞች ከኔ ራቁ እላቸዋለሁ። (ግቲ. 7:21-27)

ጽድቃችሁ ከጽሐፍትና ከፈረሳውያነ ካልበለጠ መንግሥተ ሰግያት አትገቡም። (ግቲ. 5:20)

እንቀጸ ብፁዓንም የተነገረው ስለምገባር ነው፤ (ግቴ. ምዕራፍ 5:6-7፤) በጠቅላላ ምገባርና ሃይማኖት ምንና ምን እንደሆኑ ለግወቅ ለሚፈልግ እንባቢ የሚከተሉት ጥቅሶች ቀርበውለታል፤ (ዮሐ. 3:16-19፤ 6:29፤ 14:15፤ 21፤ 23፤ 24፤ ግቴ. 25:31-46፤ ሮሜ 2:6፤ 13፤ 1ዮሐ. 5:1-3፤ ያዕ. 2:17፤ 20፤ መዝ. 62:12፤ 1ኢጥ. 1:17፤ ዮሐ. 5:29፤ ገላ. 6:9፤ 2ተሰ. 2:3-13፤ ዕብ. 13:2፤ ዘፍ. 19:2፤ 1ጢሞ. 1:18፤ ያዕ. 2:14፤ 21፤ 25፤ 17)

ለዚህ ርእስ መደምደሚያ

ውድ በክርስቶስ ወንድሜ እንባቢ ሆይ! ሃይማኖት ከምገባር፣ ምገባር ከሃይማኖት አስተባብረህ ይዘህ ክርስቶስን ተከትለህ መንግሥቱን ለመውረስ ተነሥተሃል፤ ገን ሥርዐተ ረቦናት በመንገድህ ዕንቅፋት ስለሚሆንብህ እሱ ደግሞ በሚከተለው ምዕራፍ ይገለጥልሃልና አሽቀንጥረህ ጥላህ መደገኒትህ ክርስቶስንና ለዚህ ፀረ ረቦናት የሆነውን ጥነኛውን መምህር ቅዱስ ጳውሎስን እንድትከተል ትጠቆግለህ።

ረበናት አፅራረ ክርስቶስ

ሥርዓተ ረበናት፤ ረቢ መምህር ሊቅ ግለት ነው፤ የዚህ ብዙ ረበናት ደግሞ መምህራን፤ ሊቃውንት ግለት ነበር። በኋላ ብዙ ጊዜ በሰመ ሊቃውንት የራሳቸውን ጥቅም የሚያሳድዱ፤ እለ ከርሃሙ አምላኮሙ ስለበዙበት ይህ ቃል ከሊቅነት ከዐዋቂነት ወደ ፈሪሳዊነት ወደ ግብዝነትና አታላይነት ተሸጋገረ። በኋላም የጸሐፍትና የፈሪሳውያን የግብዞች መግለጫ ተጸውሶ ሰም ሆነና ቁጭ አለ። አሁንም ከዚህ የሚቀርበው በዚህ ትርጉም ነው፤ የጌታችን ኢየሱስ ዋና ጠላቶች የነበሩም እነዚህ ናቸው። ፈሪሳዊነት ግብዝነትን ሲፈልግ፤ ጌታ ግን በጸሎት ክፍል እንዳየነው በጎቡእ፤ በሰውር ከአምላክህ ጋራ ተገናኝ፤ አምላክህ ኩላሊት ያመላለሰውን፤ ልቡና ያሰበውን ያውቃልና በሰውር ሥራ አለና ቁጭ አለ። በዚህም ለብዙ ዘመናት በእስራኤል የተጠራቀመውን ትውፊት (ዘእንበሩ እበው) ናደና ፀረፈ። በዚህም ጥቅማችን ተነካ፤ ዕውቀታችን ተናቀ የሚሉ አይሁድ ተነሡበት። ለጊዜው አይሁድ ያገረግሩ እንጂ፤ ሥርዓተ ረበናት በክርስቶስ ትምህርትና በተከታዮቹ ሐዋርያት ሰብከት መናዱ አልቀረም።

ፈሪሳዊነትና ክርስቶስ፤

በቅድሚያ መጀመሪያ ከተከታዮቹ በፊት ራሱ ጌታ ፈሪሳዊነትን ወይም ሥርዓተ ረበናትን ምን እንዳደረገው እናያለን፤ በዚያ ጊዜ ኢየሱስ ለሕዝቡና ለደቀ መዛሙርቱ እንዲህ ብሎ ነገራቸው፡ ጸሐፍትና ፈሪሳውያን በሙሴ ወምበር ላይ ተቀምጠውላችኋል፤ ያዘዙላችሁን ሁሉ አድርጉ፤ ጠብቁም፤ ግን የሚናገሩትን አይሠሩትምና እንደ ሥራቸው አታድርጉ። ከባድና አስቸጋሪ ሽክም ተብትበው በሰው ትክሻ ይጭናሉ፤ እነሱ ግን በጣታቸው እንኳ አይነኳትም ለሰውም እንዲታዩ ሥራቸውን ሁሉ ያደርጋሉ፤ አሸን ክታባቸውን ያሰሩሉ፤ ዘርፉንም ያስረዝማሉ፤ በምሳም የከበራታ ሰፍራ፤ በምኩራብም የከበራታ ወምበር፤ በገበያም ሰላምታና፤ መምህር ሆይ! መምህር ሆይ! ተብለው ሊጠሩ ይወዳሉ። እናንተ ግን መምህር ተብላችሁ አትጠሩ፤ መምህራቸሁ እንድ ስለሆነ፤ እናንተም ሁላችሁ ወንድማማች ናችሁ። አባታችሁ አንዱ እሱም የሰማዩ ነውና በምድር ላይ ግንንም አባት ብላችሁ አትጥሩ። ሊቃችሁ አንድ አሉ ክርስቶስ ነውና። ሊቃውንት ተብላችሁ አትጠሩ። ከእናንተም የሚበልጠው አገልጋያችሁ ይሁን። ራሱን ከፍ ከፍ የሚያደርግ ሁሉ ይዋረዳል፤ ራሱንም የሚያዋርድ ሁሉ ከፍ ይላል።

እናንተ ግብዞች ጸሐፍትና ፈሪሳውያን፡ መንግሥተ ሰግያትን በሰው ፊት ስለምትዘጉ፡ ወዮላችሁ፡ እናንተም አትገቡ፡ የሚገቡትንም አታስገቡ። እናንተ ግብዞች ጸሐፍትና ፈሪሳውያን በጸሎት ርዝመት እያመካኛችሁ የመበለቱቸን ቤት ስለምትበሉ፡ ወዮላችሁ፤ ስለዚህም የባለ ፍርድ ትቀበላላችሁ። እናንተ ግብዞች ጸሐፍትና ፈሪሳውያን፡ አንድ ሰው ልታሳምኑ በባሕርና በየብስ ስለምትዞሩ፡ በአመነም ጊዜ ከእናንተ ይልቅ ሁለት ዕጥፍ የባለ የገሃነም ልጅ ስለምታደርጉት ወዮላችሁ። እናንተ ዕውራን መሪዎች ትንኝን የምታጠሩ ግመልንም የምትውጡ። እናንተ ግብዞች ጸሐፍትና ፈሪሳውያን በውስጡ ቅጂያና ሥሥት ሞልቶ ሳለ የጽዋውንና የወጭቱን ውጭ ስለምታጠሩ ወዮላችሁ። አንተ ዕውር ፈሪሳዊ ውጭው ደግሞ ጥሩ እንዲሆን አስቀድመህ የጽዋውንና የወጭቱን ውስጡን አጥራ። እናንተ ግብዞች ጸሐፍትና ፈሪሳውያን በውጭ እምረው የሚታዩ በውስጥ ግን በሙታን ዐጥንትና በርኩስትም የተሞሉ፡ በኖራ የተለሱ መቃብሮችን ስለምትመስሉ፡ ወዮላችሁ። በውጭ ለሰው ጻድቃን ትመሰላላችሁ፡ ስትመስሉ፡ በውስጥ ግን ግብዝነትና ዐመፀኝነት ተሞልታችኋል።

እናንተ እባቦች የእፋኝት ልጆች ከገሃነም ፍርድ እንዴት ታመልጣላችሁ? እነሆ፡ ነቢያትንና ጠበብት ጸሐፊዎችንም ወደ እናንተ አልካለሁ፡ ከእነሱም ትገላላችሁ፡ ትሰቅሉግላችሁ፡ ከእነሱም በምኩራባችሁ ትገርፋላችሁ፡ ከከተማም ወደ ከተማ ታሳድዳላችሁ። ጸሐፍትና ፈሪሳውያን ከነግብዝ ትምህርታቸው ምን እንደሆኑ ሰግወቅና በዘመናችን ደግሞ እነግንን እንደሚመስሉ ሰግስተዋል የሚከተሉትን ጥቅሶች ልብ አድርጎ ያነቧል፤ (ግቲ. 23:1-35፤ 6:1-18፤ ግር. 12:38-40፤ ሉቃ. 11:37-52፤ 2:45-47)

ይህ ለሥራቸው፡ ለእካሄዳቸው ለግብዝነታቸው ቢሆን፡ ለጸሎት ደግሞ፤ (ግቲ. 6:5-14፤ ለጸም 16-18፤ ግቲ. 7:15-19፤ 15:1-20፤ 16:5-12፤ ሉቃ. 12:1-12፤ 11:37-54)

ሥርዐተ ረባናት ከነግሥንግሠ አልፎ፡ ቀላሏ ሕገ ወንጌል ተተክታለች። ክርስቲያን ክርስቶስን በመከተል እንጂ እራትን በመፈጸም አይደለም። ከእራት ዐሠርቱ ቃላት ተፈጸሙ እንጂ አልተሻሩም። እነሱም እነግን እንደሆኑ ጌታ ራሱ ተርጉሟቸዋል፤ (ግቲ. 5:17-48) የሐዲሱ መምህር ቢቁ ቢቀ ቢቃውንት መሓሪ ትርፈም (በጓላ የጎንደር ቢቀ ጳጳሳት) የኦርቶዶክሳውያን ምእመናን እምነት በሚለው መጽሐፋቸው ዐሠርቱ ቃላትን ተርጉመዋል።

የተቀረውን ግን ሕገ አራትን ተቀብለው የነበሩ ሰዎች በወገ ጠራቲነት እየተገነታገቱ ያስተላለፉት ነው። ጌታም እንሥቶታል፡ ሐዋርያትም ፍቀውታል፤

እናንተ ደካሞች ሸክማችሁ የከበደ ሁሉ፡ ወደ እኔ ኑ፡ እኔም እሳርፋችኋለሁ። ቀምበሬን በላያችሁ ተሸከሙ፤ ከኔም ተግሩ፡ እኔ የዋህ ልቤም ትሑት ነውና። ለነፍሳችሁም ዕረፍት ታገኛላችሁ፡ ቀምበሬም ልዝብ ሸክሜም ቀላል ነውና። (ግቲ. 11:28-30፤ 19:3-9) ከእሕዛብ ወደ ክርስትና የገቡት ለዲስ እግንያንም ሥርዐተ ረባሳትን ካልጠበቁ፡ ቀዳሚትን ካላከበሩ፡ ካልተገዘሩ፡ ሴትም ወልዳ ወይም የወር ለበባዋ ሲመጣ ሥርዓተ ንጽሕን ካልጠበቀች አይድኑም የሚል ክርክርና ጭቅጭቅ ሰለተነሣ ሐዋርያት ተሰብስበው የሚከተለውን ውሳኔ ሰጥተዋል፤

እንግዲህ ለባቶቻችንና እኛ ልንሸከመው ያልቻልነውን ቀምበር በደቀ መዛሙርት ጫንቃ ላይ በመጫን እግዚአብሔርን አሁን ለምን ትፈታተኑታላችሁ? በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ እነደነሱ እንድንዘንድ እንመን እንጂ። (ግብ. 15:10-11)

ስለዚህ ከእሕዛብ ወደ እግዚአብሔር የዞሩትን እንዳናስቸግራቸው፡ ነገር ግን ከጣዖት ርኩሰትና ከዝሙት ከታነቀም ከደምም ይርቁ ዘንድ እንድንጽፍላቸው እወስናለሁ። (ግብ. 15:19።)

አራት ከነክህነቷ፡ ሥርዐተ ረባሳት ከነዝግንትሉ አልፈዋል፤ ከፈረሳውያንና ከሰዱቃውያን እርሾ ተጠንቀቁና ተጠበቁ ላላቸው፤ እነርሱም ከሰዱቃውያንና ከፈረሳውያን ትምህርት እንጂ ከእንጀራ እርሾ እንዲጠበቁ እንዳላላቸው ያን ጊዜ አስተዋሉ፤ (ግቲ. 16:6፤ 12፤ ግብ. 15:10-35፤ ሮሜ 3:20፤ 28)

እኔንም በክህነት እንዲያገለገሉኝ ትቀድሳቸው ዘንድ የምታደርግባቸው ነገር ይህ ነው፤ ነውር የሌለባቸውን እንድ ወይፈንና ሁለት አውራ በጎች ትወስዳለህ፤ ቂጣ እንጀራ፡ በዘይትም የተሰወሰ የቂጣ እንጎቻ፡ በዘይትም የተቀባ ሥሥ ቂጣ ከመልካም ሰንዴ ታደርጋለህ...(ዘፀ. 29:1-46፤ ዘዳ. 24፡...)

ከዚህ በላይ የተጠቀሰው ሥርዓተ ክህነት እንደ ተሻረ ሥርዓተ ንጽሕ፡ ሴት ስትወልድ ትረክሳለች የሚለው ሥርዓተ ረባሳትም አብሮ በክርስቶስ ሞት አልፏል።

በማቴ. 19:3-11፤ ማር. 10:2-12፤ ላይም የፍችን ሥርዓት ለውጧል። ሐዋርያትም ጌታን ተከትለው ሥርዓተ ረባሳትን መንግሥው ስመጣል ሲጋደሉ እንደናሩ የሚከተሉት ጥቅሶች ያስረዳሉ። ሰው በኢየሱስ

ክርስቶስ በማመን እንዲጸድቅ እንጂ በአራት ሥራ እንዳልሆነ ዐውቀን፡ ሥጋን የለበሰ ሁሉ በአራት ሥራ ስለማይጸድቅ እኛ ራሳችን በአራት ሥራ ሳይሆን በክርስቶስ እምነት እንጸድቅ ዘንድ በክርስቶስ ኢየሱስ እምነናል። (ገላ. 1:6-10፤ 2:16-21፤ 3:9-14፤ 21-29፤ 6:12-18፤ ዕብ. 7:11-28፤ 8:6-13፤ 9:9-15፤ 10:9)

ለመሆኑ ረበናት (ጸሐፍት ፈሪሳውያን) ምን ይመስላሉ? እነሱ ግ እነዚህን ናቸዋ!

እንደነዚህ ያሉ ሰዎች የክርስቶስን ሐዋርያት ለመምሰል ራሳቸውን እየለወጡ፡ ውሸታዎች ሐዋርያትና ተንኮለኞች ሠራተኞች ናቸውና፡ ይህም አያስደንቅም ሰይጣን ራሱ የብርሃንን መልአክ ለመምሰል ራሱን ይለውጣልና። (2ቆሮ. 11:13-15) ከውሾች ተጠበቁ፡ ከክፉዎችም ሠራተኞች ተጠበቁ፡ ከሐሰተኛም መገረዝ ተጠበቁ። (ፈል. 3:2)

ቅዱስ አትናቲዎስም በውስጡ ትሕትናና ፍቅር ያለበትን ወንጌልን እንያዝ፡ በውስጡ ስለ ነፍስ የነፍስ ቤዛ የሚሆን የሞት ፍርድ ያለበትን አራትን ግን እንተው ብሏል።

ግዝረት

ምንም በእምላክ ትእዛዝ ቢመሠረትም በጥምቀት ተተክቶ ግዝረትም ከሥርዓተ ረበናት ጋራ አልፏል፤ ሕገ አራትንና ልማድ አረማውያንን የሚያከብሩ ሰዎች አሁንም ይገዘራሉ። ለጤናና ለተግባር ጥሩ ነው የሚሉ እሉ። በሃይማኖት ግን ዋጋ የለውም። ጥንቱን በሥርዓቱ የእስራኤላዊነት ምልክት ነበረ፤ ክርስቶስ ከመጣ በኋላ ግን በጥምቀት ተተክሏል። ተግባራዊነቱን የሚፈልግ ከመጠመቁ በፊት ቢገረዝ ምንም አይደል። ከጥምቀት በኋላ ግን የኋሊት መሄድ ስለሆነ ክልክል ነው። ብቻ ለእያንዳንዱ እግዚአብሔር እንደ ከፈለለት፡ እያንዳንዱም እግዚአብሔር እንደጠራው እንዲሁ ይመላለሱ። እንዲሁም በአብያተ ክርስቲያናት ሁሉ እደነግጋለሁ። ግንም ተገርዞ ሳለ ተጠርቶ እንደሆነ ወደ እለመገረዝ አይመለስ፤ ግንም ሳይገረዝ ተጠርቶ እንደሆነ፡ አይገረዝ። መገረዝም ሆነ እለመገረዝ ከንቱ ነው፡ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ መጠበቅ ነው እንጂ፤ እያንዳንዱ በተጠራበት መጠራት እንዲሁ ይኑር። (1ቆሮ. 7:17-24፤ ገላ. 5:6፤ 6:15፤ ኤፌ. 2:11)

ለዚህ ርእስ መደምደሚያ፡ ውድ እንባቢ ሆይ! የባልቲት ተረት የመሰለ ሥርዓተ ረበናትን አሸቀንጥረህ ጥላህ ክርስቶስን ተከተል።

ትዱሳት መጻሕፍት

ትዱሳት መጻሕፍት ሁሉ በእግዚአብሔር መንፈስ የተጻፉ ናቸው፤ የእግዚአብሔር መንፈስ ሠራተኛ፤ ደራሲው ምሣር ወይም ግጥም ሁነው ነው በመላ የተደረሱት። ለእነርሱም ከሰማይ በተላከ በመንፈስ ቅዱስ ወንጌልን በሰበካችሁ ሰዎች አሁን ባወራላችሁ ነገር እናንተን እንጂ ራሳቸውን እንዳላገለገሉ ተገልጠዋቸው፤ ይህንም ነገር መላእክቱ ሊመለከቱ ይመኛሉ። (1ኢጥ. 1:11-12) ይህን በመጀመሪያ ዕውቁ፤ በመጽሐፍ ያለው ትንቢት (አባባል) ሁሉ ከራሱ አይመነጭም፤ ትንቢት ከቶ ከሰው ፈቃድ አልመጣምና፤ ከእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩት እንጂ (2ኢጥ. 1:20-21) በእግዚአብሔር መንፈስ የተጻፈ መጽሐፍ ሁሉ ለእግዚአብሔር ሰው ፍጹምነትና ለበጎ ሥራ የተዘጋጀ ይህን ዘንድ፤ ለትምህርት፤ ለተግሣጽ ልብን ለግንቃቃት ለግረም በጽድቅ ላላች ሥልጠናና ለደግ ሥራ ሁሉ ይጠቀማል። (2ጢሞ. 3:16-17) በእግዚአብሔር መንፈስ በተጻፉ ቁጥራቸውና አመጣጣቸውን እንዴት ነው? ለግል ጠያቂ፤ ቁጥራቸውን ከዚህ እንቀጥላለን፤ አመጣጣቸውን ረጅም ስለሆነ በሌላ መጽሐፍ ይቀርባል። በፕሮቴስታንቱ ዓለም 66፤ በሌሎች እርቶዶክሳውያንና በሮም አብያተ ክርስቲያን 79 በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እንደ ፍትሐ ነገሥቱ አንቀጽ ደግሞ 81 ናቸው። እነሱም፤

የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት

አሪት ዘፍጥረት	ዕዝራ ሱቱኤል	ለቆቃወ ኤርምያስ
አሪት ዘፀአት	ዕዝራ ካልዕ	ተረፈ ኤርምያስ
አሪት ዘሌዋውያን	ጦቢት	ባርክ
አሪት ዘጉልት	ዮዲት	ሕዝቅኤል
አሪት ዘዳግም	አስቲር	ዳንኤል
ኢያሱ ወልደ ነዌ	አንደኛ መቃብያን	ሶስና
መሳፍንት	ሁለተኛ መቃብያን	ተረፈ ዳንኤል
ጊሩት	ሦስተኛ መቃብያን	ሆሴዕ
ቀዳማዊ ሳሙኤል	ኢዮብ	አሞጽ
ዳግማዊ ሳሙኤል	መዝሙር	ጊዚያስ
አንደኛ ነገሥት	ምላሌ	ኢዮኤል
ሁለተኛ ነገሥት	ተግሣጽ	አብድዩ
አንደኛ ዜና መዋዕል	ጥበብ	ዮናስ
ሁለተኛ ዜና መዋዕል	መክብብ	ዕንባቆም
ኩፋሌ	መሐልዋ ሰሎሞን	ሶርንያስ
ሔናክ	ሢራክ	ሐጌ
ዕዝራ	ኢሳያስ	ዘካርያስ
ነህምያ	ኤርምያስ	ጊልክያስ

የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት፡

ግቴዎስ	እንደኛ ተሰሎንቄ	ያዕቆብ
ግርቆስ	ሁለተኛ ተሰሎንቄ	ይሁዳ
ሉቃስ	እንደኛ ጢሞቴዎስ	ራእዩ ዮሐንስ።
ዮሐንስ	ሁለተኛ ጢሞቴዎስ	
ግብረ ሐዋርያት	ቴቶ	
ሮሜ	ፊልሞና	
እንደኛ ቆሮንቶስ	ዕብራውያን	
ሁለተኛ ቆሮንቶስ	እንደኛ ኢፕሮስ	
ገላትያ	ሁለተኛ ኢፕሮስ	
ኤፌሶን	እንደኛ ዮሐንስ	
ፊልጵሰዮስ	ሁለተኛ ዮሐንስ	
ቆላስዮስ	ሦስተኛ ዮሐንስ	

ከቀድሞ ጀምሮ በፍትሐ ነገሥቱ የታዘዘው የ81 መጻሕፍት ቁጥር ይህ ሲሆን አሁን ግን በግዕዝ የተጻፉ አዋልድና ሊቃውንት ለምን ይቀራሉ ብለው ነው መሰለኝ በ1980 በሲኖዶሉ ፈቃድ በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ግንባር አሳታሚነት በታተመው መጽሐፍ ቅዱስ 93 ደርሷል። በዚህ እትም ላይም ሌላም እሻሽለን እንጨምራለን ብለው ቃል ስለገቡ፡ እነሰይፈ መለኮት፡ እነሠኔ ኀልጎታ፡ እነአርጋኖን፡ እነውዳሴ አምላክ ወዘተ. የመሳሰሉት እንደሚጨመሩ ባለሙሉ ተስፋ ነን። መጽሐፈ ባልቴትስ ቢሆን ከልፋፈ ጽድቅ ጋራ በገዛ ሀገሩ ቢጨምር ምንክለበት?

ለዚህ ርእስ መደምደሚያ፡ በደንብ ላጠናትና ለተረጎሙት ቀና ሰው ለጭትጭት ካልሆነ በቀር ወንጌል ትበቃለች። ደጋፊዎችም 81 መጻሕፍት እንጂ ልፋፈ ጽድቅና አብርኮሮስ አይደሉም።

ሀብተ ክህነት

ካህናት (ቀሳውስት) በሐዋርያት ቀደምትነት ድውይ ፈውሱ፡ ለምጻም አንጹ፡ ሙት አንሁ፡ ኃጢአት አስተስርዩ ተብሎ ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ሥልጣን ተሰጥተው ተሹመዋል። ዓለምን እየዞራችሁ አስተምሩ እኔም እስከ ዓለም ፍጻሜ አብራሁኝሁ ነኝ፡ አልለያችሁም ብሎም ክህነቱ በእነሱ ከእነሱም በኋላ ለልጅ ልጅ የሚተላለፍ እንዲሆን ተስፋ ተሰጥተዋል። ይህም ዘለዓለማዊ ቃል ኪዳን ነው። እንደ ተሰፋውም ዓለምን ዙረው አስተምረው፡ ድውይ ሲፈውሱ ሙት ሲያነሡ ኑረው የቀደሙት አልፈዋል። እንዲሁም እየሆነ ከዘመናችን ሥልጣኑና ሥርዓቱ ደርሷል። ይህንም የሚከተሉት ጥቅሶች ያስረዳሉ።

(ግቲ. 10፤ ግር. 3:13-19፤ ሉቃ. 6:12-16፤ 9:11)
 ግሰርና መፍታትም እንደሚቻላቸው እነሆ፡ (ግቲ. 16:18-19፤ 18:18፤ ዮሐ. 20:23) የግሰሩንና የመፍታቱ ሥልጣን ግን የተሰጠው በጌዶ እንጂ እንዲያው ከቀሰሰሁ ብሎ ያለ በቂ ምክንያት እንዳንድ ወፊ ገዝት ቂስ እንደሚያደርገው ደርሶ ለመገዘት አይደለም። ከግዝት በፊት ግስተማር፡ መምከር፡ መነጋገር፡ መከራከር ይቀድማል። ከሃይማኖትና ከዐሠርቱ ቃላት ውጭ ያልሆነ ለው፡ ባዓል ሻርህ፡ ጾም ገደፍህ ተብሎ አይገዘትም። የግዘቱም ሥርዓት የሚፈጸመው በአውራጃው ያሉ ካህናት ተሰብስበው ቢእንስ እንድ ዳኣስ ባለበት ነው እንጂ፡ ግንም አልፎ ሂያድ ቂስም ይሁን ባሕታዊ ገዝቻለሁ ሊል አይችልም። ወንድምህም ቢበድልህ፡ ወይም ቢበድል ሂደህ እንተና እሱ ብቻችሁን ሁናችሁ ውቀሰው፡ ቢለማህ ወንድምህን አተረፍህ፡ ባይለማህ ግን፡ በሁለት ወይም በሦስት ምስክር አፍ ነገር ሁሉ እንዲጸና፡ ዳግመኛ እንድ ወይም ሁለት ከእንተ ጋራ ውሰድ፡ አነርሱንም ባይለማ፡ ለቤተ ክርስቲያን ንገራት፡ ደግሞም ቤተ ክርስቲያንን ባይለማት እንደ አረመኔና እንደ ቀራጭ ይሁንልህ። (ግቲ. 18:15-17) ብሎ ነው ሥልጣኑን የሰጠው። ዳግመኛም፡ ወንድምህ ቢበድልህ ገሥጸው፡ ቢጸጸትም ይቅር በለው፡ በቀንም ሰባት ጊዜ እንኳ ቢበድልህ፡ በቀንም ሰባት ጊዜ ተጸጸትሁ እያለ ወደ እንተ ቢመለስ፡ ይቅር በለው። (ሉቃ. 17:3)

ወንድምህን በልብህ አትጥላው፡ በባልንጀራህ ምክንያት ኃጢአት እንዳይሆንብህ፡ ገሥጸው፤ አትበቀልም፡ በሕዝብህም ልጆች ቂም አትያዝ ነገር ግን ባልንጀራህን እንደራሰህ ውደድ። (ሌዋ. 19:18)

የግዝት ሥርዓቱ ይህ ከሆነ እንዳንድ ቂሶች በሆነ ባልሆነው ይገዝታሉሳ? ለሚል ጠያቂ፡ እነዚህ የጸሐፍት የፈረሳውያን የረበናት እንጂ የክርስቶስ ተከታዮች አይደሉም። ፈረሳዊነትን እንጂ ወንጌልን አያውቋትም ከግለት በቀር ሌላ መልስ የለም። እንዲህ ካለው ቂስ መሸሽ፡ ንስሐ አባት እንደሆነም መሰናበት፡ በእልክ ከእግዚአብሔር ከመለያየት በፊት ያለዚያ ብዙዎች የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተከታዮች የነበሩ እየጠፏት እንደሄዱት ትሆናለሁ።

የህብተ ክህነት ውሳኔ

ቤተ ክርስቲያንን ለማገልገል፡ ሕዝቡን፡ መሃይምናኑን ለማስተግር፡ ለማለር ለመፍታት ለመቀደስ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሐዋርያት ከዚያም ለተከታዮቻቸው ክህናት የሰጠውን ሥልጣን የሚያሳየው ትምህርት ህብተ ክህነት ወይም ሥልጣን ክህነት፡ ምስጢረ ክህነት ይባላል። ግስተግር ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ብሎ እምና በጸጋ እግዚአብሔር እብ ለተወለደ ሁሉ መብቱም ገደታውም ነው። ቢያስተምር የጋ ያገኛል፡ ባያስተምር ይወቀሳል። ግስር መፍታት ግን ከላይ እንዳየነው ለካህናት የተሰጠ ሥልጣን ነው። እሱም የሚተላለፈው ከአባት ወደ ልጅ በአንብሮ እድ ነው። ይኸም ዘርዐ ክህነት ይባላል። ሕጋዊ ክህነት ከጌታ ጀምሮ እስከ ዘመናችን በመወራረስ መምጣት አለበት። ክህነት በአራትም ነበር፡ የመጀመሪያው የእስራኤል ሊቀ ካህናትም አርገ ነበረ። ይህም በእግዚአብሔርና በእስራኤል መካከል ያለ አገልጋይ ግለት ነው። እንደ ዘመነ ሐዲስ ካህን ግን የግስርና የመፍታት ሥልጣን አልነበረውም፡ ርግጥ የግግለድና የበደል ኃጢአት ቁርባን ያቀርባል፡ ኃጢአትህም ተሰርዮላሃል ይላል። ኃጢአትህን ይቅር ብዬሃለሁ አይልም ነበር። ህብተ ክህነትን ግን ለግን ሰጠ? እንዴት ተጀመረ? ለሚል መልሱ ይከተላል፤ የመሠረተው ራሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ መጀመሪያ በቅዱስ ጲጥሮስ እንደራሴነት ለጲጥሮስ፡ ከዚያ ለሐዋርያት፡ ከዚያ ለካህናት፤ እነሆ ላንተ የመንግሥተ ሰማያትን መክፈቻዎች እሰጥሃለሁ፡ በምድር ያለርሽው በሰማይ የታሰረ ይሆናል፡ በምድር የፈታሽው በሰማይ የተፈታ ይሆናል ብሎ (ማቴ. 16:19፤ 18:18)። ሙቶ ከተነሣ በኋላም ለዐሥሩ ሐዋርያት በተዘጋ ቤት ገብቶ በሰማይና በምድር ሥልጣን ሁሉ ተሰጥቶኛል፡ እብ እንደላከኝ፡ እኔም እናንተን እልካችኋለሁ። ወደ ዓለም እሕዛብ ሁሉ ሂዱና በእብ፡ በወልድ፡ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችሁ የኔ ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው፡ ለዚህም መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ ብሎ እፍ አለባቸውና፡

እናንተ የሰዎቹን ኃጢአት ይቅር ብትሉ ይቅር ይባልላቸዋል፡ እናንተ የሰዎቹን ኃጢአት ይቅር ባትሉ ግን ይቅር አይባልላቸውም ብሎ በመጨረሻና በዘለዓለም ሾግቸው። (ግቲ. 28:19፤ ዮሐ. 20:19-23) ይህ ትእዛዝ ደስ የግይላቸው ሰዎች እኔ ሰዎን በቀጥታ ስጌታ አልነግረውም ይላሉ። ሃይማኖት መታዘዝ እንጂ ፍልስፍና ቢሆን ኖሮ ደራሲውም በተስማማ ነበር።

ክህነት ሦስት መዓርጋት አሉት፤ ዲቁና፣ ቅስና፣ ጽጽስና። የግሰጦትም እንድ ጊዜ ብቻ ነው፡ አይከለሉም፡ አይታደሉም። እነዚህ ሦስቱ መንፈሳውያን መዓርጋት ናቸው፡ የግሰጦትም በእንብር እድ ነው። የቀረው ግን ሊቀ ዲያቆን፣ ሊቀ ካህናት፣ ፓትርያርክ ቢባል አስተዳደር እንጂ መዓርገ ክህነት አይደለም።

ዲያቆንና ቄስን እንድ ጳጳስ ብቻ ይሾመዋል፡ ጳጳሱን ግን ሦስት ጳጳሳት መሆን አለባቸው።

ሢመተ ምእመናን

በእራት የክህነት ሥልጣን ከሊቀ ካህናቱ ጀምሮ እስከ ዐቃቤ ጥገቱ ድረስ በዘር ሌዋዊነቱን ቆጥሮ ነበረ የግሰጠው፡ በሐዲስ ግን ገና በነቢያት እንደ ተነገረ ክርስቶስን የተቀበለ ሁሉ ካህን ነው። ለግስተዳደር እንዲመች ግን በኋላ በአበው በእንብሮ እድ የግሰጠው ሦስት መዓርጋተ ክህነት ሰጥታ ቤተ ክርስቲያን አበጅታለች። እነሱም ዲቁና ቅስና ጽጽስና ናቸው። ምንም እንዚህ ለአገልግሎት ዝብርቅርቅ እንዳይል መዓርጋት ይሰጡ እንጂ ግስተግርና መዘመር፡ ግገልገል ኢየሱስን ክርስቶስ ነው ብሎ አምና በመቀበል የእግዚአብሔር አብልጅ ለሆነ ሁሉ መብቱም ግዴታውም ነው። ተወልዶ ብልጫ እንክሶ ሩጫ የለምና፤

ለዚህም እናንተ ግን የእግዚአብሔር ካህናት ትባላላችሁ፡ ሰዎችም የእምላካችን አገልጋዮች ብለው ይጠሯችኋል። (ኢሳ. 61:6)

ሥራቸውንና አላባቸውን ዐውቁዋለሁና አሕዛብንና ልሳናትን ሁሉ የምሰብክበት ጊዜ ይደርሳል፡ እነርሱም ይመጣሉ ክብራንም ያያሉ። በመካከላቸውም ምልክት አደርጋለሁ...። ካህናትና ሌዋውያን እንዲሆኑ ከእነሱ እወስዳለሁ ይላል እግዚአብሔር። (ኢሳ. 66:18-21)

መልአኩም መልሶ ሴቶችን አላቸው፡ እናንተስ አትፍሩ የተሰቀለውን ክርስቶስን እንደምትሹ አውቃለሁና እንደ ተናገረ ተነሥቷልና በዚህ የለም፡ የነበረበትን ስፍራ ኑና እዩ፡ ፈጥናችሁም ሂዱና፡ ከሙታን ተነሡ፡ እነሆም፡ ወደ ገሊላ ይቀድግችኋል፡ በዚያም ታዩታላችሁ ብላችሁ ሰደቀ መዛሙርቱ ንገሯቸው...። በዚያን ጊዜ ኢየሱስ አትፍሩ፡ ሂዳችሁ ወደ ገሊላ እንዲሄዱ ለወንድሞቼ ተናገሩ፡ በዚያም ያዩኛል አላቸው። (ማቴ. 28:5-10)

በዚህም በነቢዩ በኢሳያስ ትንቢት መሠረት፡ መልአኩም ጌታም ሴቶች እንዲያስተምሩ አዝዘዋቸዋል፡ ሹመዋቸዋል። ከልዩ ልዩ ደዌ የፈወሳቸውንም እየዞሩ እንዲያስተምሩ ይፈቅድላቸው፡ ያዝዛቸው ነበር፤ ሂደም ኢየሱስን እንዴት ያለ ታላቅ ነገር እንዳደረገለት ዐሥር ከተግ በግባል አገር ይሰብክ ጀመር፡ ሁሉም ተደነቁ (ማር. 5:19-20) በእምነት በኩል ሁላችሁም በክርስቶስ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጆች ናችሁና፡ ከክርስቶስ ጋራ እንድ ትሆኑ ዘንድ የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ሰብካችኋልና። በእሱም አይሁዳዊ ወይም ግሪክ የለም፡ ባሪያ ወይም ጭዋ የለም፡ ወንድም ሴትም የለም፡ ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ እንድ ናችሁና። (ገላ. 3:26-29)

በጥበብ ሁሉ እርሰበርሳችሁ አስተምሩና ገሥጹ በመዝሙርና በዝግሬ፡ በመንፈሳዊ ቅኔ በጸጋው በልባችሁ በእግዚአብሔር ዘምሩ፡ እግዚአብሔር እብን በእሱ እያመለገናችሁ፡ በቃልም ሆነ በሥራ የምታደርጉትን ሁሉ በጌታ በኢየሱስ ስም እድርጉት። (ቆላ. 3:16-17)
ከዚህም ቅዱስ ጳውሎስ እርሰበርሳችሁ ተመግሩ፡ በሐዲስ መዝሙር እግዚአብሔርን አመሰግኑ ነው የሚለው እንጂ ለተለየ ሰው ወይም ነገድ፡ ጾታ የእግዚአብሔርን አገልግሎት አልሰጠም። እግዚአብሔር በመጨረሻው ቀን እንዲህ ይሆናል ይላል፡ ሥጋ በለበሰ ላይ ሁሉ ከመንፈሴ አፈሳለሁ፡ ወንዶችና ሴቶች ልጆቻችሁም ትንቢት ይናገራሉ፡ ጎበዛዝቶቻችሁም ራእይ ያያሉ፡ ሽግግሎቻችሁም ሕልም ያልግሱ፡ ደግሞም በዛች ወራት በወንዶችና በሴቶች ባሪያዎች ላይ ከመንፈሴ አፈሳለሁ፡ ትንቢትም ይናገራሉ፤ (ኢ.ዮ. 2:28-29፤ ግብ. 2:16-17)

ከዚህም ነቢዩ ኢዮሌልና ቅዱስ ጲፕሮስ በእግዚአብሔር ሰዎች መካከል፡ ሴት ወንድ፡ ሽግግሌ ሕፃን ብለው ልዩነት አላደረጉም፡ አላሳዩም።

ዮሐንስ ወንጌላዊም፡ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ብሎ የሚያምን ሁሉ ከእግዚአብሔር ተወልዷል ብሎ አግኔውን ሁሉ አስተካክሏል። (ዮሐ. 5:1)

እናንተ ደግሞ እንደ ሕያዋን ደንጊያዎች ሁናችሁ፡ በኢየሱስ ክርስቶስ በእግዚአብሔር ደስ የሚያለኝ መንፈሳዊ መሥዋዕትን ለማቅረብ ቅዱሳን ካህናት ትሆኑ ዘንድ መንፈሳዊ ቤት ለመሆን ተዘጋጁ። (1ኢፕ. 2:5-10)

የሚከተሉት ጥቅሶችም ይህንኑ ያረጋግጣሉ፤ (ዮሐ. 1:12-13፤ ሮሜ 8:14-17፤ ያዕ. 4:17)

የዚህ ርእስ መደምደሚያ

ከተጠመቁ ወዲያ በክርስቶስ ዘንድ ልዩነት ስለሌለ፡ ወንድ ሴት፡ ካህን ምእመን ሳትል፡ እንደ ሥራህ ዋጋህን ለመቀበል ተሰለፍ።

ያልተማረ ቄስ፡ ሁሉን ያረክስ፡ የተማረ ቄስ ብዙ ሕዝብ ይቀድስ

ምን ርኩስ አለ?

ይህ ርኩስ በሰመ ቄስ መጠን የሌለው ደበላ ከራሳቸው ላይ አስረው ቄስ መሰለው የቅስናው ትምህርቱም ሆነ ሥልጣኑ፡ ዕውቀቱ፡ ላይኖራቸው ገና አቦ! አቦ! እየተባሉ የዋሃኑን ምእመናን ለማታለል፡ እታለውም ለመብላት በፈሪላውያን ጊዜ እንኳ ያልነበረ ነገር፡ ይህን አትበሉ፡ ያን አትንኩ እያሉ ከሚያውኩት እታላዮች ምእመን ሁሉ እንዲጠነቀቅ መረጃውን ለመስጠት ነው የተዘጋጀው። ዋና ዋና ማወናበጃቸውም የሚከተሉት ነገሮች ናቸው፡

ቡና፡ ሲጃራ፡ ጫት፡ ማተብ፡ ዓሣ፡ የሴት ርስሐት፡ የወሲድ መቆጣጠር። ሁሉንም እያንዳንዳቸው ቀጥለን እናያቸዋለን።

ቡና፡

ከዚህ ላይ የተጠቀሱት ቡና፡ ሲጃራ፡ ጫት፡ ቁጥራቸው ከዕፅዋት ነው። ለዕፅ ደግሞ ከአንዲቱ ዕፅ ገነት በቀር መርዝ ካልሆነበት ይህን ብላ ያን አትንካ የሚል ትእዛዝ የለም። መጽሐፍ ላያነቡ፡ ትእዛዙን ላያውቁ፡ ከዐዋቂ ላይጠይቁ፡ እንዲያው እነደርሶ ቄስ ቡና ብትጠጡ፡ ሲጃራ ብታጤሱ፡ ጫት ብትቅሙ ገዝቻለሁ ሲሉ ይለማሉ። ከዚህም አልፈው ተርፈው፡ ከኪሳቸው አውጥተው የቡናና የሲጃራ ታሪክ ይህ ነው ሲሉ ይለማሉ። ቡናና ሲጃራ ከእርዮስ ሽንት ላይ ነው የበቀሉት ይላሉ። ስለዚህ የሁለቱንም ታሪክ ግዩት ያሻል። ሁለቱም፡ እግዚአብሔርም ምድርን ዘርን የሚሰጥ ሣርንና ቡቃያን በምድርም ላይ እንደወገኑ፡ ዘሩ ያለበትን፡ ፍሬን የሚያፈራ ዛፍን ታብቅል እለ፡ እንዲሁም ሆነ። ምድርም ዘርን የሚሰጥ ሣርንና ቡቃያን እንደ ወገኑ፡ ዘሩም ያለበትን ፍሬን የሚያፈራ ዛፍን እንደ ወገኑ፡ አበቀለች። እግዚአብሔርም መልካም እንደሆነ እየ (ዘፍ. 1:11-12) እንዳለው የተፈጠሩ ሲሆን፡ ሰው ግን ለጥቅሙ ያቀላቸው በቅርቡ ነው።

በ10ኛው መቶ ዘመን የዘጌ ሦስት ቅዱሳን ምን እንብላ ብለው ሱባዔ ቢገቡ መልእክ እግዚአብሔር ለጸሎት እንድተጉ ቡና ጠጡ ብሎ ጥቅሙን ከነአሠራሩ ነግሯቸዋል። ከዚያ በኋላ በእየሀገሩ መጠጣት ተጀምሯል። በ11ኛው መቶ ዘመን ደግሞ በከፋ ብዙ ቡና ይጠጣ ስለነበርና የዐረብ ነጋዴዎችና የስልምና ሃይማኖት ለባኪዎች በዚያ ክፍለ ሀገር በብዛት ስለገቡ ወደ ዐረብ ሀገር ከአውራጃው ስም ጋራ ይወስዱታል። በዚህ ምክንያት በብዙ ቋንቋ ካፈ፡ ኮፈ ይባላል።

ዓለምን ንቀው መንነው በረሃ፡ ገዳም የገቡት በቀን እንድ ጊዜ ብቻ የሚበሉት የዋልድዓ መነኮላትም በዓ ሰዓት ያውም በግር ይጠጡታል። የሲኖዶሉ አባላትም በምሳ ጊዜ ይጠጣሉ፡ ለእንግዳም ባርከው ይጋብዛሉ።

ሥጋ በእረት ዘሊዋውያን ምዕራፍ 11 ተለይቶ ተሰጥቷል፡ በዕዕጥት በኩል ግን መርዝ ካልሆነበት በተቀር ይህን ብላ ያን አትንካ የሚል የለም፡ ሁሉም ቡሩክ ነው። ታዲያ ነገሩ፡ ታሪኩ እንዲህ ከሆነ እንዳንድ ባሕታውያን ቡና አትጠጡ ግዝት ነው፡ ገዝተናል ለምን ይላሉ? ለሚል ጠያቂ መልሱ የሚከተለው ነው፡ ጥፋቱ ከቡናው ሳይሆን ከአደራረጉ ነው፡ እንዳንድ ሰዎች ቡና ሲጠጡ ጨፈ ይገዘቱዋል፡ ዕጣን ያጤሳሉ፡ ጨፈ መንዝንዝ ዕጣን ግጤሉም ባልከፋ፡ ከዚያ በኋላ የእናቱ ያባቱ እምላክ እያሉ የብዙ መናፍስት አስግት ይጠራሉ፤ ይህ እምልኮ ባዕድ ነው፡ ክልክል ነው። የእናቱ የእባቱ እምላክ ተብሎ የባዕዳን እግልክት ስም ከተጠራ፡ ተጠርቶ ከታረደ፡ በግም፡ ፍየልም፤ ዶሮም መበላት የለበትም፡ አይበላም በክርስትና እምነት። ግንኙኛውም ነገር በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ እምላክ ተብሎ ከተባረከ ቅዱስ ነው ያለበለዚያ ግን ርኩስ ነው። ስለዚህ መገዘት፡ መከልከል እቀራረቡን እንጂ ቡናውን አይደለም።

ሲ ጃ ራ ደግሞ ከላይ እንደ ጠቀስነው ከእርዮስ ሽንት የበቀለ ሳይሆን፡ እርዮስ የሞተ በ4ኛው መቶ ዘመን በኒቅያ ዛሬ ቱርክ በሚገዛት ክፍለ ሀገር ነው። ትንባሆ ደግሞ ከአዲሱ ዓለም ከአሜሪካ ወደ አሮጌው ዓለም የመጣው ኮሎምቦስ አሜሪካን ካገኘ በኋላ በ16ኛው መቶ ዘመን ነው። ከእነሱም ጋራ ብርቱካን፡ ድንች፡ መጥተዋል። ብርቱካንና ድንች ጥሩ ምግቦች ስለሆኑ ተፈቅደዋል፤ ይበላሉ፡ ርግጥ ሲጃራ ሱስ ስለሚያስይዝ ያለምንም ጥቅም ገንዘብ ስለሚያጠፋ፡ ልብስ ስለሚያቆሽሽ፡ አየር ስለሚበክል፡ ለግንበራዊ ኑሮም ከጥቅሙ ጉዳቱ ስለሚያመዝን ቢከለክል በጣም ጥሩ ነው ባይ ነኝ። ግን ከልካዩ መንግሥት በጤና ጥበቃ በኩል እንጂ በባሕታዊ ነኝ ባይ መነኩስ አይደለም። ከጓደኞቹ ከብርቱካንና ከድንች ልዩነት የለውምና።

ጫትም፡

ለመድኅኒት ገቢረና ለመብል እንበለ እምልኮ ከሆነ ኃጢአት አይደለም።

ግተብ፡

ግተብን ደግሞ መካከለኛውን ምሥራቅ ስልምና ሲወረው ለልዩነት ብሎ ያዕቆብ ዘእንበረደኢን የሚባል ጳጳስ ለወገኖቹ መለያ ብሎ

የፈጠረው ነው የሚባለው። ይህም ምክንያት ዛሬም ሆነ ቀድሞ በፍጹም ጥጋ የለውም። ለምን ቢሉ? ሃይማኖት ተጠይቆም ሆነ ሳይጠየቁ በእየአደባባዩ የሚመሰክሩት የሚያስተምሩት ነው እንጂ በኪስ እንደ ወባ ክኒን ይዞ የሚውጡት አይደለምና ነው። ተወቅቶቢ እምሐሳውያን ነቢያት በሚል ርእስ ሐምሌ 4: 1986 ዓ.ም. በወጣው የኢትዮጵያ እርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መንበረ ፓትርያርክ ግስጦንቀቂያ ገጽ 41 የተጻፈው አንድም እውነት የሌለው ከኪስ እየወጣ የተጻፈ ነው፤ ይህንም እያንዳንዱን እንዘረዝራለን፤

ከሁሉ አስቀድሞ ግተብ የተጠመቁና ያልተጠመቁ መለያ ነው ብለዋል፤ ይህም ፍጹም ውጤት ነው፡ በዓለም ያሉ ክርስቲያኖች ሁሉ፡ ግተብ አያወቁም፡ ከኛም ካልተግረው በቀር አንገቱን በገመድ የሚያንቅ የለም። ደግሞም ጌታ በገመድ ታስሮ ለመጎተቱ ምሳሌ ነው ብለዋል። ዐሥራ አራቱን ጸዋትወ መከራ ለመሸከም የምናሳይ ከሆነ እነአክሊለ ሦክ፡ እነተጻፍየተ ገጽ፡ እነተቀሥር ዘባን፡ እነበትረ ሕለት፡ ሻረ ስንቱን ጓደኞቹን የት ጥለን ነው ከቡትቶ ክር ላይ ብቻ የተጣበቅነው? ከሁሉም የሚያስገርመው የውጤቱ ጥቅስ መንጋጋት ነው። ላም ባልዋለበት ኩበት ለቀግ እንዲሉ፡ እኛ ከተናገርን ግን ያርመናል ተብሎ፡ ላልተግረ ወይም ሥራ ለሚበዛበት ሰው ግታለያ ታስቦ የተደረደረ ጥቅስ ነው እንጂ አንድ እንኳ እውነት የለበትም።

መጀመሪያ ገደገ ለነ ግዕተቦ ክርስቶስ፡ እንዲህ የሚል ጥቅስ የለም፡ ለማደናገር በግዕዝ ያልጠቀሰውን በአግርኛው፡ ፍለጋውን ትከተሉ ዘንድ ምልክቱን ሊተውላችሁ ስለእናንተ መከራ ተቀብሏል። የጸሐፊውን ሐሳብ ከተረዳነው፡ የግሪክ ፈደል በሀገራችን ስለሌ በግዕዝ እንዳለ ተርጉመን ግዕዙን በአግርኛ ፊትተን እናቀርባለን፡

እስመ ለዝንቱ ተጸዋዕክሙ ክርስቶስኒ በእንቲእክሙ ሐመ ይገድግ ለክሙ ግዕተቦ ከመ ትትልው አሠረ ዚእሁ=ለዚህ ተጠርታችኋልና፡ ክርስቶስም አሠሩን (ዱካውን) እንድትከተሉ ምሳሌውን ይሰጣችሁ ዘንድ ታመመ ነው፡ የሚለው የእውነተኛው ጥቅስና ይዘት። (1ጴጥ. 2:21)

ሁለተኛው መዝሙር 59:4 የተጠቀሰው ደግሞ፡ ከቀስት ፊት ያመልጡ ዘንድ ለሚፈሩህ ምልክትን ሰጠሃቸው ነው የሚለው፡ ከዚህ ላይ ምልክት ተእምራት ግለት ነው እንጂ ቡትቶ ገመድ ግለት አይደለም። ስለዚህ እግዚአብሔር ክር ካላሰርህ ብሎም እይኮንን፡ ክር አበትህ ብሎም እያጸድቅ፡ በምግባርና በሃይማኖት እንጂ።

ዓሣ፡

ዓሣን ሠለሰቱ ምእት ካሣ በቀር ሥጋ በጾም አትብሉ። ዓሣ ስለተበላ ከባሕር የግንኙነትም ሁሉ ሳይሆን ደልፊን በግዕዝ ጋርሣ ቃል የግጥት በአግረኛ አምባዛ (ይህ ግን በዐባይና በጣና አካባቢ የግንኙነት አባብ መሰሉ ዓሣ አይደለም) የግንባላው ነው። ዓሣ ደም ይወጣል፡ ለምን ሥጋ አይባልም? ለግሌ ጠያቂ መልሱ፡ የሠለሰቱ ምእት ጊዜ እንደዛሬው ፍራፍሬ የበዛበት አልነበረም፤ ጤነኛውም፡ በሽተኛውም፡ ልጅም፡ ዐጥቂውም፡ ደካግውም፡ ብርቱውም፡ ሕፃኑም፡ ሽግግሌውም፡ ሌጣውም፡ እመጫቱም ያለ ሥጋና ወተት ዐርባ ቀን ሊጾም ስለግይችል የሥጋ ምትክ ቢፈለግ ዓሣ ሁኖ ተገኘ። በእነሱ ውሳኔ ሥጋ የግባል መጀመሪያ በሩካቤ የተወለደ፤ ተወለዶ የእናቱን ጡት የጠባ፤ በመጨረሻ ሲያርዱት ደም የግወጣው እንደሆነ ተወሰነ፤ በዚህ መሠረት ዓሣ የግወለደው በሩካቤ አይደለም፤ ከውጋ ውስጥ ወንዱም ዘሩን ሲቷም ዕንቁላሏን ይለቃሉ፤ በውጋው ገፈነት ዘርና ዕንቁላል ይገናኛሉ፤ የዕንሱ አጀግመር ይህ ነው፤ ይህም ሕልመ ሌሊትን ይመስላል። በአየር የተገናኘው ልጅም እናትና አባቱን ስለግያውት ጡት አይጠባም። ሦስተኛው ደገሞ ደም ነው፤ ዓሣ ሲያርዱት ደም የግመስል ነገር ይፈሰጥል፡ በዕቃ ሊያቆዩት ግን ውጋ ይሆናል፤ እንደ ደም አይረጋም። ስለዚህ ዓሣ ሥጋ አይደለም። አይደለምና በጾም ይበላል።

ሴት በወር አበባና በወሊድ ትረክላለች ወይ?

ይህ በሰፊው ሴት በግለው አንቀጽ ተዘርዝሯል፤ በሥርዓተ ረቦናት እንጂ በወንጌል ሴት ርኩስ ናት አትባልም። ምክንያቱስ? ቢሉ በወንጌል ሰው በሥራው፤ በግብሩ እንጂ በተፈጥሮው ወይም በጥንተ አብሶ አይኮነንም፤ አይፈረድበትምና። ጥንተ አብሶን ክርስቶስ በመስቀሉ ሽርታል። አሁንም አለ የግሌ ፈሪላጂ ካህን እንዳለ የክርስቶስን ጥት ከንቱ ግድረት ነው። አንዲህ ያለው ካህን ከመጠምጠም መግር ይቅደም እንዲሉ፤ ከግደንከሩ በፊት ክርስቶስ በሞቱ፤ በመሠረቱ ጥንተ አብሶን አጥፍቶ ዓለምን እንዳንገ ግወት አለበት። አስካሁን ድረስ ሴት በሥርዓተ ረቦናት ቀምዶ ሥር ከኖረች ወይም ካለች የክርስቶስ ጥት ግግሹን ዓለም አላገኘችም ግለት ነው። ትዱስ ጳውሎስም በእምነት በክርስቶስ ሁላችሁም እንድ ናችሁ፡ በእሱም ዘንድ አይሁዳዊ፡ ግሪክ፡ ሴት ወንድ ጭፍ ባለፈ የለም ያለውንም ያፈርሳል። ጋብቻ በግንኙነትም ከቡር ነው፤ የግተኙበትም ርስሐት የለውም ባለው መሠረት ከጠጠኝ ወር በፊት

ጋብቻ ከቡር ነው ብሎ የባረከው ቄስ ከዘመኝ ወር በኋላ ጸሎቱ ተሰምተ ቡራኬው ይዞ ብትወልድ፡ ስትወልድ፡ ረክሰሻል፡ ጸበል ልርዋሽ ማለት ካለመግርም በላይ አስተዋይ አእምሮ የሚሠራው እይደለም። የቆረበች ሴት ከባሏ ጋራ በምታደርገው ግንኙነትም በዚህ ቀን በዚህ ሌሊት የሚል ነገር የለባትም። የሁለቱንም ጋብቻ ሥጋውና ደሙ የቀደሰው ስለሆነ ሩካቤአቸውም እንደመጸጸጸትና እህል ውኃ እንደ መመገብ እንጂ፡ በዓል ስለዚህ እክብሩ በጾም አትገናኙ የሚል ሕግም ይሉ ትእዛዝ የለም። መጽሐፉስ የሚለው እንዲያውም ሰይጣን እንዳይፈታተናችሁ ለጸሎት ካልሆነ በቀር አትለያዩ፡ ለጊዜው ለጸሎት ብተለያዩም ጸሎታችሁ ሲያልቅ ተመልሳችሁ አብራችሁ ተኙ ነው። ከዚህም በላይ እግዚአብሔር ያጣመራቸውን፡ ግለያየት ሰይጣንነት ሲሆን፡ እግዚአብሔር የቀደሰውን ግርክስ ደግሞ እግዚአብሔርን መንቀፍ ነው፤ (ማቴ. 19:4-7፤ 1ቆሮ. 7:1-5፤ ዕብ. 13:4)

ኃጢአትን ነው እንጂ ተፈጥሮንና ሕገ እግዚአብሔርን መቃወም አላዋቂነት ብቻ ሳይሆን ትዝዛዛ አምላክን የካህን ልብስ ለብስ በመዋጋት የሳፕፍኤል ውሳጣዊ አርበኝነት ነው።

ጌ ፯፡

መቼም ብዙ አላዋቂዎች፡ ወይም ምቀኞች፡ ወይም የእኩይ ውሳጣውያን አርበኞች ሰውን ከእግዚአብሔር ለማራት፡ ቤተ ክርስቲያን መጥቶ ጸሎተ ግንባር እንዳይካፈል፡ በዚህም ሃይማኖታዊ ተግባሩን እንዳይፈጽምና እምነቱን እንዳያጠና አድርገው ሰይጣናዊ ተልእኮአቸውን ለመፈጸም ነውና ብርድ የማይችለውን ሽማግሌና ድውይ ጌግ ካላወለቅህ ቤተ ክርስቲያን አትገባም እያሉ፡ ይገዝታሉ፡ እንዲያም ሲል በጎይል ያባርራሉ። ለዚህም የሚጠቅሱት ጌታ በሲና በረሃ ለሙሴ ሲታይ ባለ የቆምሀባት መሬት የተቀደሰች ናትና ጌግህን አውልቅ ብሎታል ይላሉ። ይህም ሆነ ለኢያሱ የተገለጠው መልአክ ጌግህን አውልቅ ያሉበት ምክንያት በአካባቢያቸው የነበሩት አሕዛብ እንደኛ ህገር አጉሪዎች ጌግ አውልቁ ስለሚሉ፡ ይህም ለማስፈራራት፡ ይህንም ሙሴ ከእማቱ ቤት ያውቅ ስለነበረ የተገለጠለትን እንዲፈራ ተልእኮውን በትሕትና እንዲቀበል ነበረ። ይህም ባይሆን ኑሮ ከቤተ ክርስቲያን በፊት የተሠራች ቤተ መቅደስ፡ ከዚያም በፊት ደብተራ እሪት ናት። በሁለቱም ጌግ አውልቁ የሚል ትእዛዝ ወይም ትውፊት የለም። ሲቀ ካህናቱም ለዕጣንም ሆነ ለመሥዋዕት በመሠዊያው አጠገብ ሲቆም፡ ቤተ መቅደስ ሲገባ ጌግውን እያወልቅም። ሕዝቡም እንዲንሰ ያወልቅና ጌግ ካላደረገ ከቅድስቱ እይገባም። በእየምኩራቡ

ደግሞ ጫግና ባርኔጣ ካላደረገ አይገባም። ራሱና እግሩ እይገባለሁ። ከዚያም በመላ አብያተ ክርስቲያን ስለጫግ የሚጨቃጨቅ የለም፤ ቢነሣም ልብስ ለብሰህ ቤተ ክርስቲያን አትግባ እንደግለት ነው የሚታየው። የእኛዎቹም ከአዶ ከብሬ፣ ከዛር፣ ከአጉሪ ቤት ያዩትን ልግድ ለግንጸባረቅ ቤት ስታብብና ከባሏ ጋራ ስታድር፣ ትረከላለች፤ ጫግ ቤተ ክርስቲያን አይገባም እያሉ ስለአምልኮ ባዕድ ይክራክራሉ፤ በዚህም አምላክን ከግልገል ይልቅ ሰውን ያደናግራሉ። ለዚህም መረጃውን ጌታ ለጋጢአት ግስተሰሪያ ብሎ የሰጠውን ሥጋውን ደሙን ብትቀበሉ ሥጋው እሳት ሁኖ ይፈጃችኋል፤ ይበላችኋል ደሙ ባሕረ እሳት ሁኖ ያሰጥግችኋል እያሉ ከኪሳቸው አውጥተው ሕዝቡን ምእመናኑን ያስፈራራሉ። የተሰሳተ ሰው ወደ ፈጣሪው ሲመለስ በቂድር እንደገና ያጠምቃሉ። ቅዱስ ጋብቻን ያረክሳሉ፤ ምን ብለው? ምን አድርገው? ለሚል ጠያቂ በቁርባን ከተጋቡ በኋላ ዐርብ ረቡዕ፣ እሁድ ቅዳሜ በበዓላት የወርም እንኳ ቢሆን ወሲብ ከልክል ነው ይላሉ። እነሱ ግን አይጠብቁትም። ከመባቻ እስከ 30 ያለው ቀን ሁሉ ያውም በድርብርብ በዓል ግጥም ብሎ ተይዝዋል። የእነዚህ ሰዎች ግብር የሚያደላው ከግንጽ ይልቅ ወደ ግፍረሱ ነው። ኃጥእን አስተምሮ ንባሕ እንዲገባ ከግድረግ ይልቅ በግባረሩ የሚደሰቱ ብዙዎች ናቸው። አንድ ሊቀ ጳጳስ ከጠቀላይ ገዥ ጋራ ይጣላሉ፤ ጠቅላይ ገዥውም ተቆጥተው ከቤተ ክርስቲያን ይቀራሉ። ታዲያ ብፁዕ ሊቀ ጳጳሱ በደስታ ፈንድቀው ሲሞቱ። እንዲህ ነው ለባዚ ከሆኑ ላይቀር፣ ለግን? ግን አሁንም ለግን? አሁንስ እንባቢ ሆይ! ይህስ ለእንተ ፈንታ ይሁን መሰለኝ። ሥርዐተ ጸሎት አያስተምሩም፤ ከዚያም አልፈው ተርፈው በቅዳሴ ጊዜ ያውም እግዚአ ሊባል ዳዊታቸውን አውጥተው ወይም መልክአ መልኩን በፊት መቋሚያቸውን በኋላ ግድግዳቸውን ይደገፉና ሲያነበንቡ ከገባሬ ሠናዩ ቂስ ጋራ ለመወዳደር የተሰለፉ ይመስላሉ። የወሊድ መቆጣጠር፡

በጥንተ ተፈጥሮ በሕጋዊ መንገድ ብዙ ተባዙ ብሎ ጌታ ግዘዙን የግያውቅ አይሁዳዊ፣ ክርስቲያን፣ ሰላም የለም። ይህም በምኩራብ በቤተ ክርስቲያን በመሰጊድ ይሰበካል። በሦስቱም ታላላቅ ሃይማኖቶች አትገደል ይከበራል። አትገደልም የሚሠራው የወንድና የሴት ዘር ተገናኝተው ፍሬ ከሆኑበት ጊዜ ጀምሮ ነው እንጂ ከዚያ በፊት አይደለም። ሁለቱ ዘሮች ከመገናኘታቸው በፊት ግን ግንም ተጠያቂ አይደለም። ይህ ባይሆን ግን ደናግል ነን እያሉ በሕልሙ ሌሊት (ብረቱ

አጩላ) የሚያፈሉ ሁሉ ገሃነም መውረዳቸው ነው። ከትድበት ግርያም በቀር ከዚህ ገደብ የለምና። ቤተ ክርስቲያንም ሆነች መስጊድ ግበጫንናን ይከለክላሉ። መከላከልም አለባቸው። ስለ እግዚአብሔር፣ አትግደል ስለሚለው ትእዛዝ። ከወሲብ በፊት ስለሚያዝ፣ የሚኖር ነገር ገን አምላካዊ ትእዛዝ የለምና ባይጨነቁ ጥሩ ይመስለኛል። ሃይማኖትን እንጂ የራሱን ልብ ወለድና ልግድ በአዲስ ትውልድ ላይ ካልጫንሁ ብሎ መንገዳገድ ጥሩ አይደለምና አስተውሎ አጥንቶ መናገር ይገባል፤ እንዲያው ሳያጠኑ ሳይረዱ መለፍለፍ ገን ይገዳል፣ ያፈርሳል።

የሰላም ሥጋ

ክርስቲያኑ የሰላም ፣ በላው የክርስቲያን ሥጋ አንበላም የሚሉ ሰዎች በሀገራችን በኢትዮጵያ ብቻ እንዳሉ የታወቀ ነው። ይህም ለመለያ ፣ ለመለያያ ለመጣያ ብለው ሰርዓቶች የፈጠሩት እንጂ በሐዲስ ኪዳንም ሆነ በቀርላን ክርስቲያን ያረደውን ሰላም ፣ በላም ያረደውን ክርስቲያን አይበላም የሚል የሰዎች ምንም እንኳን ቅዱስ ጳውሎስ ገሊናው ደካማ የሆነን ሰው ላለግዳኩም ለጣዖት የታረደ ለደካማው ወንድም ገሊና ስትል አትብላ ቢልም ፣ ክርስቲያንና ሰላም ለጣዖት በለግያርዱ ወይንም ስለማይሠው የሰላም ሥጋ አትበሉም ብሎ ግወጄ ልክ አይደለም ፣ (1 ቀር. 8 ፤) ስለዚህም አንዳንድ ሰዎች መላ ምት የመሰለ ተረት ይሰጣሉ ፣ ስልምና ወደ ኢትዮጵያ ከመግባቱ በፊት ክርስትና በደጋው ኢትዮጵያ ነበረች። ስልምና ቂላ ቂላውን እየሰበከ ወደ ደጋዋ ኢትዮጵያ ወደ ትግሬ ፣ ወደ አጋሚ ፣ እነ መሐመድ ነጋሽ ወደሚገዙት ብት ቢል ፣ በቂላው ለቆሌ ፣ ለአድባር ፣ ለአውሊያ ፣ ለሣር ፣ ለጋዴን የሚታረደውን አንበላም እያሉ እንደመጡ ፣ አጋሚም ሲደርሱ እናንተ ያረዳችሁትን አንበላም ብለዋል። ክርስቲያንም እኛም ለቆሌ ፣ ለአድባር አንገላግጥም ፣ የምንባርከውም በሰው እግዚአብሔር ነው ብለዋል ፣ ቢሆንም መሐመድን ካልተቀበላችሁ ያረዳችሁትን አንበላም ብለው ሰላማችን እምቢ ስላሉ ፣ ክርስቲያኖችም ግም ሊሉት ጥምብ አይል የለምና እኛም የእናንተን አንበላም በማለታቸው መለያያ ሁና ቀርቷል። በኋላም ገዥዎች ለግለሰብ ደረዳናል ብለው ስለደገፉት በጎጋው ሕዝብ ዘንድ ጸድቆ ቀርቷል።

ሃይማኖቱ ጽኑ የሆነ ክርስቲያን ሁሉ ግንም ይረደው ፣ ያዘጋጀው ሳይጠይቅ በሰው አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ተባረከ ፣ ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ባርከልን ብሎ መብላት ፣ ይችላል። ይህ ካልሆነ ገን የሚበላው አሁን ፣ የሚለብለው ልብስም ሊያረክበው ስለሚችል ሰላም የነካውን ፣ የሠራውን ፣ ክርስቲያን ፣ ክርስቲያን ያበጀውን ሰላም መልበስ መብላት የለባትም።

እዚህ ላይ የሚገርመው ፣ የኛ ጳጳሳት ፣ መነኩሳት ፣ ሸሆች በዓለም ሲዞሩ ያገኙትን ሳይጠይቁ እየባረኩ ይባላሉ ፣ ሰላምም ክርስቲያኑም ስሙ እግዚአብሔር እየጠራ ሲበላ ያያሉ። ወደ ሀገራቸው መጥተው ግን ሸሁም ፣ ጳጳሱም በዚህ አንጣላም አትጣሉ ብለው እያውቁም። በልግድና በግድረባ ተረት መጣላት ግንንም አይጠቅምም።

ልዩነት ለሹመት

የክርስቶስ ተከታይ ክርስቲያን ነኝ የሚል ሁሉ ምልክቱ መፋቀር ነው። ግን አሁን እንደምናያቸው ክርስቲያን ይፋቀራል ወይ? ወይስ በየቤተ ክርስቲያኑ እየተከፋፈለ? ስም እየተወጣጠ ሲጣሉ፤ ሲሰደዱ፤ እየዋሉ ጠላታቸውን ዲያቢሉስን ያስደስታሉ? ለባንገርቻቸው መሣቂያ ሁነዋል ወይ? የቤተ ክርስቲያናችን መሥራች ክርስቶስ የሰጠን ምልክት ለንደት ዓላማችን ፍቅር ነበረች፤

እኔ እንዳፈቀርኋችሁ እናንተ ደግሞ እርስ በርሳችሁ ትፋቀሩ ዘንድ እዲስ ትእዛዝ እሰጣችኋለሁ። እርስበርሳችሁ ብትፋቀሩ የኔ ደቀ መዛሙርት መሆናችሁን ሰዎች ሁሉ ያወቃሉ። (ዮሐ. 13:34-35) ብሎ ለደቀ መዛሙርቱ ትእዛዝ ሰጠ። ወደ አባቱም አባ! ቅዱስ! ዕቀቦሙ በሰምክ ዘወሀብክኒ ከመ ይኩኑ አሐዶ ከግን=ቅዱስ አባት ሆይ! በሰጠኸኝ ስምህ እንደኛ አንድ ይሆኑ ዘንድ ጠብቃቸው ብሎ ለመነ ጸለየ። በዘመናችን ግን ትእዛዙም ተቀባይ ጸሎቱም መልስ ያገኘ አይመስልም።

በእየዘመኑ አንዳንድ ክርስቲያኖች፡ አንዳንድ ጠግግ ልጅ አባቱ ያለውን ትቶ ሌላ እንደሚሠራ፡ የክርስቶስን ትዝሃዝ ተቃራኒ ሲሠሩና ሲያደርጉ ይታያሉ። መካከለኛውን ምሥራቅ ሰላሞች ሲወሩት እኔን ጳጳስ ታደርገኛለህ ወይ እያሉ በወንድሞቻቸው ክርስቲያኖች ላይ የሰላም ወታደር ሰላይ እየሆኑ መንገድ የሚመሩ በጣም ብዙዎች ነበሩ። ይህም ለሥጋዊ ሹመት የተሰጠባቸው ሰርባቶች የሚያደርጉት እንጂ መንፈሳውያን አልነበሩም። በሙያ፡ በሊቅነት፡ በደግነት በትሩፋት የሚበልጣቸው መስሎ የሚታያቸውን ሰው ሁሉ ከቤተ ክርስቲያን እንዲለይ የሚጥሩም በጣም ብዙ ናቸው። የቤተ ክርስቲያንን መለያየት ያበዛውም የሃይማኖት ልዩነት ሳይሆን የራስን ጥቅም ለማመቻቸት ሲባል የሚውጠነጠን ፈጠራ ነው። ለዚህም ምሳሌ የሚከተሉት ታሪኮች ያገለግላሉ፤

አንድ ጳጳስና ጠቅላይ ገዥ ካንድ ቤተ ክርስቲያን ይሰግሉ። ብዙው ሕዝብ ጠቅላይ ገዥን እጅ ይነሣል፡ ብፁዕ አባታችን ይቀኑና ለንጉሠ እጅ ያስነሣል፡ ሐሳቡ ሌላ ይመሰላል ብለው ይጠቁማሉ። ዐፄውም ሥልጣን ያንገባቸው ስለነበሩ፡ ቤተ ክርስቲያን የጳጳስ እንጂ ያንተ አይደለችም። እንዳትደርስባቸው ብለው ትዝሃዝ ያስተላልፋሉ። ታዲያማ! አባታችን ፈንድቀው ሲሞቱ፡ ለምን ቢሉ፡ አንድ ምእመን ሲቀር ያውም ሠራዊት ያለው፡ ለጊዜው ቤተ ክርስቲያን ለፍጻሜው ግን መንግሥተ ሰግያት ይሰፋሉና፤ መምህር ይሉሃል ይህ ነው።

ሁለተኛ ደግሞ ምስካየ ሕዙናን መድገኔ ዓለም ተምሮ ግስተግር የሰንበት ትምህርት ቤት አለ። ከዚያ ከልጅነታቸው የሚተዋወቁ ሁለት ሰዎች ቆርበው ይጋባሉ። ተጋብተው በእያመቱ በተጋቡበት ቀን የሙሽራ ልብሳቸውን ለብለው በአንድነት ቆርበው የጋብቻቸውን በዓል ያከበራሉ። በዚህ ሊኖሩ፣ አጅሬ ደርግ ሥር ነቀል ለውጥ አመጣሁ ባዩ በጠቋሚ ሰውዬውን በሥራ አመካኝቶ አሜሪካ ይልከዋል። በዚህ ጊዜ ብዙ ሰዎች ፈተና ደርሰዋቸው እንደነበረ ያይን ምስክር ነን። በዚህ ጊዜ ቤቶች የመግር መንበር አቋቁመው አንድ መምህር ይዘው በላምንት አንድ ምሽት ይግራሉ። በዚህ መሃል ባሏ የተጠቀሰችው ቤትዮ በሌለበት የሠርን በዓል ይደርሰባታል እንዳትቆርብ ባሏ የለ። ዝም እንዳትል በዓሉ ደረሰ። ምንታድርግ? ስለዚህ መምህራቸውን ሊቁን፣ ትጠይቀዋለች። አንባቢ ሆይ ምን ብሎ ይመልስ ይመስልሃል? ሙያውንና ባሕርዩ የመምህሩ ምንድር ነው? ገብሩና ተግባሩ ከተጠየቀግ። ሰብኮ ወደ ክርስቶስ መጥራት ሳይሆን፣ እስበርን ግባረር ስለሆነ ሙያው የአጅሬ ካድሬ፣ በንጽሕና የተቀመጠችውን ሰው ብቻሽን ባልሽ አሜሪካ ንንቺ ከዚህ ሁነሽ ልትቆርቢ አትችይም። ሥጋ መለኮት ዋዛ አይደለም አላትና ዐረፈ። ከብዙ ጊዜ በኋላ ቀድሞ በተምሮ ግስተግር ይሰብኩ የነበሩ በዚያ ጊዜ ሊቀ ጳጳስ ለሲኖዶስ ሰብሰባ አዲስ አበባ ሊመጡ ቤትዮዋን ያገኝዋትና ስለደገንነቷና ስለባሏ ከጠየቋት በኋላ፣ ዘመኑ አጠራጣሪ ስለሆነ፣ አሁንም እንደድርሰችሁ ትቆርባላችሁ ወይ ይሏታል። ባሌን መንገሥት አሜሪካ ላከው ትላቸዋለች። ታዲያ የባልሽ አሜሪካ መሄድ ከቁርባን ይከለክላል ወይ? ይሏታል። አምን አለቃ የቤቶች ግንበር መምህር ሥጋሁ ወደሙ መቀለጃ አይደለም። ብቻሽን አትቁረቢ ሰላሉኝ። ባሌ እስኪመጣ ለመድገኔ ዓለም እየነገርሁ አለሁ። አለችኝ ብለው ነገሩኝ። እኔም ከአፋቸው ቀበል አድርጌ፣ እንዴት? የምን ፍርድ ነው? ብላቸው። የዕውር ፍርድ! ብለው መለሱ። ይበል ኅብር ቅኔ፣ እንደዚያን ዕለት ተግታ። ኅብር ቅኔ በሕይወታቸው የሚያጋጥግቸው አይመስለኝም። እንዲህግ ቢሆን እንዳለቃ ኅብረ ሐና ሰግቸው በቀልድ በተነሣ ነበር።

ሁለተኛም ይህ ዕውር የተባለ አደናቃሪ። በ1975 ዓ.ም. ስለቁርባን 3 ክታባት ተበተኑና። ቢበተኑ ቁርባን የሚያስቀሥፍ መስሎን ነው እንጂ የሚያድንግ ከሆነ ብሎ ሕዝቡ ለመቁረብ ቢሰለፍ፣ ሊቃውንቱ ረበናት። በስም ካህናት፣ በግብርም የዘመናችን ጸሐፍት ፈሪሳውያንም ግራ ገብቷቸው የተዘህረዘሁት አምባ በመሰበሩ፣ ሕዝቡ ሁሉ ከእነሱ ጋራ እኩል በመሆኑ ሲሸበሩ፣ የአጥፊዎች አለቃ ስለሆነ፣ ሠራዊቱ በመነካቱ

ተናዶ፡ ጌታ ሥጋውንና ደሙን የሰጠው ሦስት ጊዜ ብቻ ነው፡ ሲወለዱ፡ ሲያገቡ፡ ሲሞቱ እያለ ሲሰብክ ከረመ። የዚህን ሰው ስም መጥራትን ፈርቼ ምስክርም አጥቼ ሳይሆን፡ ከዚህ የተጋደሉ መጽሐፍ ስሙ እንዳይገባ ዘልዋለሁ።

ያለፉት የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎች የሕይወት ምንጭ ክርስቶስ ነው በተባለበት ጊዜ ለዚህ ሁሉ ሰንደ የት ይገኛል? ብለዋል። ሰው (ክርስቲያን ሁሉ) ይቆረብ በመባሉም ተንተው ሰባኪውን ለመንግሥት ሰላውደው አሳስረዋል። የግራሊት የክርስቶስን መንጋ መበተን እንጂ መጠበቅንና መሰበሰብን አይደለምና። በዚህም የግን ካድራ መሆናቸውን ገልጠዋል። ለሥራቸውም በትርቡ ጥጋቸውን አግኝተዋል። እግዚአብሔር ለራሱም ቤተ ክርስቲያን አባልና ለሌላውም ቢሆን፡ አግናጂ ሥጋ ወልደ እግዚአብሔር፡ አግናጂ ደሙ ወልደ እግዚአብሔር ነው፡ የጌንም ኃጢአት ግስተሰሪይ ይችላል፡ ከኃጢአቱም መላቀቅ እፈልጋለሁ ብሎ ለተረበ አግኝ ኃጢአተኛ ሁሉ ያለ ጭንቀት ግብረብ እንጂ ጠያቂ ይሉ ከልካይ የለም። ይህም በምስጢረ ቁርባን ተገልጧል። ለምን ቢሉ ጌታ ለኃጢአት ግስተሰሪያ ብሎ ነውና የሰጠው፡ የእኩይ ካድራዎች ገን እንደገና ዓለሙን ያስታረቀውን መሥዋዕት ይከለክሉና አምባገር ይጀምራሉ። በዚህም አለቃቸው ገን እንደሆነ አስታውቃል፤ በገብራቸው ግንኙነታቸውን ገልጠዋል።

በዘመናችን የዓለም ሊቃነ ጳጳሳት፡ አርእስተ ሊቃነ ጳጳሳት፡ መንፈሳውያን መሪዎችና የክርስቶስን ትእዛዝ እንከተላለን የግራ ጄኔራል ሰዎች ሁሉ ወዳንድነት እንመለስ እያሉ፡ ይሰበሳሉ፡ ያስተምራሉ፡ ገን የፍትህ በሯ በጣም ጠባብና አጭር ስለሆነች በወፍራሙ የተሠራውን የሹመት ካባ ላንታ አውልቆ ዝቅ ብሎ ለመግባት የደፈረ፡ የጨከነ፡ የለም። ለምን ቢሉ ትሕትና ብርድን፡ ልቡናው ገላ አለመዳትግ! መለያየት የግንባው በሃይማኖት ብቻ ነው፤ አሉም በግንኙነት አርእስት፤

1. አምስቱ ለዕግደ ምስጢር፤ ምስጢረ ሥላሴ፡ ምስጢረ ሥጋዬ፡ ምስጢረ ጥምቀት፡ ምስጢረ ቁርባን፡ ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን

2. ሰበዓቱ ሀብታተ ቤተ ክርስቲያን፤ ሀብተ ጥምቀት፡ ሀብተ ግርን (ትብዓት)፡ ሀብተ ቁርባን፡ ሀብተ ክህነት፡ ሀብተ ንስሐ፡ ሀብተ ተክለል፡ ሀብተ ቀንዲል ናቸው።

በእነዚህ የግንባራ ሁሉ፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን፡ የገብጽ፡ የሶርያ፡ የግሪክ፡ የሮም፡ የእንግሊካን ቸሪች

አንድ ናቸው።

የሥላሴን ሦስትነት አንድነት፡ ዕሩያን (እኩል) መሆን የሚያምን፡ ከሦስቱ አካል አንዱ አካል ወልድ በተለይ አካሉ ሥጋ ለብሶ ዓለምን ግዳትን የሚቀበል፡ በጥምቀትና በመስቀል ጥንተ አብሶ መወገዱን፡ በቁርባን ኃጢአት መስተሰረዩን፡ በቅብዑ ግርጌን ጸጋ መንፈስ ቅዱስ መስጠቱን፡ በተክሊል ባልና ግሽት አንድ አካል መሆናቸውን፡ በንስሐ ጊዜያዊ ኃጢአት መስተሰረዩን፡ በቀንዲል ህብተ ፈውስ መገኘቱን የሚያምን ሁሉ ወንድም ነው። በየትም ቤተ ክርስቲያን ሥጋውንና ደሙን መቀበል ይችላል።

ከፕሮቴስታንት አብያተ ክርስቲያንም የሥላሴን እኩልነት፡ የወልድን አግላጅነት፡ አስታራቂነት፡ ጥምቀትን፡ ሥጋውንና ደሙን ከተቀበሉ ወንድሞቻችን ናቸው። ወልደ አብ በመስኮቱ፡ ወልደ ግርጌም በትስብእቱ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ መድኃኔ ዓለም፡ የቤተ ክርስቲያን መሥራች፡ በመላኮቱ ከአብ ጋራ እኩል ነው የሚል ክርስቲያን ሁሉ በክርስቶስ ወንድሟ ነው። ይህንም የአባታችንን ጸሎት የሚጻልይ ሁሉ መቀበል አለበት።

ፍቅረ ሢመት ባይኖር ኑሮ የታላላቁ አብያተ ክርስቲያናት ስለ ክርስቶስ ሥጋዊ ያላቸው አስተያየት አንድ መሆኑ ከታወቀበት ጊዜ እስከ ዛሬ የገብረትን ብዙ ጎዳና መሄድ ይቻል ነበር።

ከዚህ ደረጃ ለመድረስ ያልተግረ ካህን በእየሰበካው፡ ባል ሻራችሁ፡ ጸም ገደሩችሁ እያለ የሚገዛተውን ሁሉ ግቆም አለበት። ጸም ጹሙ፡ በዓል አክብሩ ብሎ መምከርና ግስተግር ሥራውም ገደታውም ነው። በዚህ የተነሣ ሥጋውና ደሙን መከልከልና መገዘት ግን አይቻልም። አብረውት የሚኖሩት የንስሐ ልጆቹን የሚያባርር፡ የሩቅ ወንድሙን የሚወድበትና የሚያይበት ዐይን ይሉ ልቡና፡ ችሎታ የለውም።

ምዕራፍ 42

ተግሩ፡ ተዘጋጁ፤

ግስተግር ጦርነት ነው፡ በእየረዘው ዐቅዱን ይለውጣል። እንግዳ ባይመጣ ሁሉ ሴት፡ ዝናብ ባይመጣ ሁሉ ቤት እንደሚባለው የውጭ ሚሲዮናውያን ወደ ሀገራችን ከመግባታቸው በፊት ቅዱሳት መጻሕፍት በእየአንዳንዱ ምእመን እጅ ባለመገኘታቸውና ሕዝቡም ካህናቱ እንጂ ሌላው ያልተገረ ስለነበረ፤ አብዛኛው ቴስም ግንበብ እንጂ በግዕዝ የሚያነበውን የግይረዳ ስለነበረ፡ የባልቴቱ ተረት እንደ እውነት ተለምኖ ነበር፡ በአለፈው በደጉ ዘመን። ትልቁ ቁም ነገርም ቅኔና ዜግ መግር ነበር። አሁን ግን ቅዱሳት መጻሕፍት በእየሰው እጅ ገቡና እንዲህ ግለት ምንድር ነው? የሚል ጠያቂ (አንቦም ሆነ ከውጭ ሰባኪ ሰዎቶ) ስለሰዛ እንደ ቀድሞው በግሕሌት ርዝግኔ ሕዝቡ ስለግይረካ፡ ምንም በግያውቀው ቋንቋ ከ14-18 ሰዓት ግሕሌት ቢያደርሱ፡ ሰዓታት ቢቆሙ፡ ቅዳሴ ቢቀድሱ በሚያውቀው ቋንቋ ለ20 ደቂቃ ስለአንድ ርእሰ ቢሰግ ስለሚሻለው፡ ሕዝቡ በጠቅላላ ወጣት ሽግግሉ ሳይል፡ ወደ ሌላ ቤተ ክርስቲያን እየሄደ ነው። ስለዚህ ካህን ሲጠይቁት ለመመለስ በዜግና በቅኔ የሚያሳልፈውን ረዥም ዘመን ተገቦ ለጥቂት ዘመን መጽሐፍ ግጥናት አለበት። ይህም በቅዱሳት መጻሕፍትም ሆነ በፍትሐ ነገሥቱ የታዘዘ ነው፤

ስለትፋፋታችሁ (ሃይማኖታችሁ) ምክንያትን ለሚጠይቁ ሁሉ መልስ ለመስጠት ዘወትር የተዘጋጁችሁ ሁኑ። (1ኢጥ. 3:15)፤

ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላቸው፡ መጻሕፍትንና የእግዚአብሔርን ቃል አታውቁምና ትሰላታላችሁ። (ግቲ. 22:29፤ 12:3፤ 19:4፤ ግብ. 13:27፤ 2ቆሮ. 3:15፤ ኤር. 5:4፤ አጥ. 3:10፤ ሚክ. 4:12፤ ሮሜ 10:3፤ ኤፌ. 4:18፤ 1ኢጥ. 1:14፤ 3:15፤ ቆላ. 4:6፤ 1ኢጥ. 3:14-15)

ከዚህ በላይ የተጻፉት ጥቅሶች ሁሉ የሚያሳዩት ካለመግር የሚመጣውን ስሕተት ነው። ስለዚህ መጀመሪያ ደገና አድርጎ ግጥናት በኋላ መወገን ነው የሚገባው። ካህን ከተገረ ግንኙቸውም መናፍቅ ቢጠይቀው ወዲያው ለመመለስ ዝግጁ ነው። ዝግጅቱ ግን በዚግና በቅኔ ብቻ ሳይሆን በቅዱሳት መጻሕፍትም ጭምር ነው። መጀመሪያ ሃይማኖት በኋላ ሰዓታት፡ ኪዳን፡ ግሕሌት ቅዳሴ ይሁን።

ምዕራፍ 43

አጠቃላይ ምክር ለካህናት

ዜግዋንና ቅጂዋን እንደምትግሩት መጻሕፍትን በተና ልቡና አጥኑ። መጻሕፍትን ሳያጣፉም ከግረተኛ ጋራ ተሰግሙ። ሰትረቱ ደስ እንደግላችሁ ሰትረቱም እውነት ከሆነ ያለምንም ክርክር ለመቀበል ዝግጁ ገሊና ይኑራችሁ። ሃይማኖት ተረድቶ ግማን እንጂ የእስጥ አገባ መግት አይደለም። መጀመሪያ የራሳችሁን ሃይማኖት ደገና አድርጋችሁ ተግሩ። ከዚያ በኋላ የተሻለ ከተገኘ ለመቀበል ጥቅም ፈልጋችሁ አትናደዱ። ቅዱሳት መጻሕፍትን በመጽሐፈ ባልቲት አትለውጡ። እውነት ለጊዜው መራራ ናት፤ በአንጻሩ የመበለት ተረት ግን ጣፋጭ ነው፤ ፍጻሜው ግን ከንቱ ነው። ወዲያኛው ዓለምም እንደዚህ ጠባብ መስፈርቶች፡ የሰው ልጅ መንግሥተ ሰግድ እንዳይገባ አትመቅኙ። እግዚአብሔር ፀብታም ነው። ለሁሉም ይበቃል። ለሰዚህ ወደ ሰፊው መንግሥተ ሰግያት ሰው እንዳይገባ መመቅኘት ከንቱ ነው። ከዚህ በፊት እንደ ተገለጠው የክርስትና ሃይማኖት መሥራች ክርስቶስ ነው። ከእሱ ጋራ የግጥላ ትምህርት ሁሉ ምንጩ ያው የእውነት ጠላት፤ የሐሰት አባት፤ የሰው ዘር ባላንጋራ ዲያብሎስ መሆኑን እውቃችሁ ተጠንቀቁበት። ንቁበት። ግንኙኛውንም የሃይማኖት ጠላታችሁን አሳፍሮ ለመመለስ ቅዱሳት መጻሕፍትን ሊት ተቀን አጥኑ። አንቡ። የዘመኑ ተከራካሪዎች የግብረሰባችሁን ቅዱሳት መጻሕፍት በፊት አጥኑና ከዚያ ተጥላችሁ መጻሕፍተ ሊቃውንትን ለቅዱሳት መጻሕፍት መተርጎሚያና ግንኙዘዚያ አስተውሉ። ይህ ሁሉ ከተዘጋጀ በኋላ ጊዜ ካለ አዋልድንም ግንብብ ይጠትግል። የአዋልድ መጻሕፍት በቅዱሳት መጻሕፍት አይጠቀሱም። ቅዱሳት መጻሕፍት ደግሞ ለግብራሪያ ከአልሆነ በቀር በወገኑ ላይ አይጠቀሱም። የመጻሕፍት ሁሉ ቁንጮ። ዘውድ። ከራስ ላይ የምትተመጥ አካሊል ወገኑ ላይ ናትና።

መጠይቅ ለጠያቂና ተመራግሪ

ጋብቻ በግንኙነት መልኩ ከቡር ቅዱስ ነው። ሁለቱን ተፈቃቃሪዎች የሚያጣምርም እግዚአብሔር ነው። ተብሎ በተከሊልና በቁረባን ይጋባሉ። ከተጋቡ በኋላ በዘጠነኛው ወር ጸሎቱ ሠምሮ፣ ቀኗ ደርሶ ትወልዳለች። ለትወልድ እንኳ ደስ አለሽ በመባል ፈንታ ረከሽ። የነካሽ፡ ያተበሽ ቤተ ክርስቲያን አይገባም። ቅዱስ ነገር አትነኪም። እንኳንስ አንቺና ምንም ያልሠራው የተወለደው ልጅም በመወለዱ ርኩስ ነው ትባላለች በረበናት ልግድ። የሚገርመው ደግሞ አብሯት የሠራው። ለመውለዱ ምክንያት የሆነው ወንዱ ርኩስ አይደለም። መውለዱ የጋርዮሽ ሲሆን መርከቡ ግን የሲቷ ነው። ጥንተ አብሶ ያመጡት ሁለቱም አዳምና ሔዋን ናችው። እሱንም በጥምቀትና በመስቀል ጌታ አጥፍቶታልና እያለች ቤተ ክርስቲያን ታተሰተምራለች። ሕዝቡም ክርስቲያን ሁሉ ያምናል። በወር አበባና በወሊድ ምክንያት አሁንም ሴት የምትረከስ ከሆነ የክርስቶስ ሞት ከንቱ ሆነ።

ጥንተ አብሶ በግግሹ ሰው በሴት አሁንም አለ ወይ? በክርስቶስ ሞት አልተፋቀም ወይ? ከዐሠርቱ ቃላት ሌላ ከአረት ወደ ክርስትና የተላለፈ አሁንም አለ ወይ? መሥዋዕተ አረት ከህነተ አርን። በዓላተ አረት አሁንም ይከበራሉ ወይ? ግዝረት አሁንም በጥምቀት አልተተካም ወይ? ለሥጋዊ ተግባር ሳይሆን ፡ ለጽድቅ ያስፈልጋል ወይ? ይህን የመሳሰለውን ከመመለስ በፊት ገላትያን ከነቁራኛው ግንበብ ያሻል።

ያለ ቁርባን አንዳንድ አፅራረ ወንጌል ወጽድቅ እንደሚሉት በትፋፋት ብዛት መጽደቅ ይቻላል ወይ? (ግቲ. 26:26-28፤ ዮሐ. 6:27-69) ግስተግር ወይስ ግወናበድ? ወይስ አደናገሮ ምእመናኑን ለማባረር የተዘጋጀ ወጥመድ?

በቤተ ክርስቲያን ቅዱሳት መጻሕፍት የሚሉትን ተመርኩህ ቃለ እግዚአብሔር ከግስተግር ይልቅ የባልቲት ተረት የሚሰብኩ ብዙ ካህናት መሳዮች አሉ። ተረታቸው እንዳይሻርባቸውም ቅዱሳት መጻሕፍት ወደ ቤተ ክርስቲያን እንዳይገቡ ይከለክላሉ። በሩን ይዘጋሉ። ገብተውም እንዳይነበቡ በምሕላ። በእግዚአታ ጊዜውን ያሳልፉታል። ለምሳሌ ደርጉ ከወደቀ ወዲህ ምእመኑ ወደ አምላኩ ተመልሶ አስተምሩን ብሎ በ11 ሰዓት ወደ ቤተ ክርስቲያን ይመጣል። በስመ ካህናት የወንጌል ጠላቶች ግን፡ ከአምላክ የሚጠይቁት አንድ ዓላግ ሳይኖራቸው፡ የሚግለለውን ሕዝብ ሳያስታርቁ፡ ወንጌል

እንዳይሰማ በምሕላና በእግዚአታ. ጊዜውን አሳልፈው ይበትኑታል። በምሕላውም የጸሎቱ፡ የሰእለቱ፡ የልመናው የጥያቄው ርእሰ ሰላሌሰው እግዚአብሔር አይመልስም፤ ባለፈውም አልመለሰም። ለምን ቢሉ ያለ ዓላማ የተሰበሰበ ሕዝብ ነውና። አንዱ ገብረ ክርስቶስን አንሣልኝ፡ ሁለተኛው ደግሞ ጠብቅልኝ፡ ሦስተኛው ሀገራችንን በእየነገዱ በስተከፋፈላች የእኛን ነገድ ርዳ፡ ሌላውን አውድም ነው የሚሰው በልቡ፡ ታዲያ አምላክ የቱን ይሰማ?

በመጀመሪያ በሥርዓተ ጸሎት እንደተነገረው በዚህ ሉባዔያችን፡ እግዚአብሔርን ይህን እንዲሰጠን እንጠይቃለን፡ እንሰምናለንና፡ ለመለመን ፈቃደኛ የሆናችሁ ከተጣላቸሁት ታርቃቸሁ ኑ ተብሎ አልታወጀም፤ አልተነገረም፡ አይነገርም፡ አይታወጅም። ይህም ባለመሆኑ የትግሬኛ ተረት እናትና አባቱ ጸሎታቸው እየብቻቸው እንደሚሰው ሁሉም መልስ የለሽ ልመናውን ያቀርባል፡ ጩኸቱም ያህያ፡ ጸሎቱም የእሽኮኮ ሆኖ ይቀራል።

ይህን ዓለም በመልክተኛ ለግዳን ሰላልተቻለ፡ ራሱ ወልደ እግዚአብሔር ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ ሰብሶ አስተማረ፡ በእኔ ያመነም ይድናል ብሎም ዐወጀ። ታዲያ የባልቲት ተረት ተተገና፡ ሥርዓተ ረባናትን ሰብሶ ክርስቶስን ያልተቀበለ ይድናል ወይ? ተረት ነው ወይስ ቃለ እግዚአብሔር የሚያጸድቀው?

ከዚህ በፊት እንደ ተነገረው በወንጌል፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ላይ ሊቅ፡ በሊቅ ላይ አዋልድና ተረት አይጠቀስም ነበር፤ ለብዙዎቹ ግን ወንጌላቸው ምንጩ የግይታወቅ ተረት ነው። በትርጓሜ ወንጌል ግቴ 7:6 ላይ እንዳለው ያለ ተረትና ግምት ከቤተ ክርስቲያን መውጣት አለበት። (ወንጌል ቅዱስ ንባቡና ትርጓሜውን እይ)

ሰዚህ መጽሐፍ መጻፍ ምክንያት በሆነው ተዐቀቡኪ እምሐሳውያን መምህራን በሚለው ክታብ 23 ገጽ፡ ጻድቃን በዐጸደ ሥጋም በዐጸደ ነፍስም ያግልዳሉ። ተብሏል። በውዳሴ ግርያም ትርጉም ደግሞ ሰአሊ ሰነ ቅድስት ስትተረጎም፡ ልመናስ ከዚህ በኋላ እንኳን በእፄ በሌሎችም የሰላቸውም፡ በቀደመ ልመናዋ የምታስምር ስለሆነ እንዲህ አለ እንጂ ብሎ በዐጸደ ነፍስ መለመንዋን ይክዳል፡ ግምቱንና ተረቱን በቅዱስ ኤፍሬም ላይ ጠቅሶ ታዲያ የተኛው ነው እውነት? ጻድቃን ከሞቱ በኋላ ያግልዳሉ ወይስ አያግልዱም፡ አንዱን ያዝ ያሰኛል። የዐርብ ውዳሴ ግርያምም ግርያም ንጽሕት! ሰአሊተ ምሕረት ለውሉደ ሰብእ! ሰአሊ ሰነ ገበ ክርስቶስ ወልድኪ ይሰረይ ኃጢአተነ=ሰሰው ልጅ ምሕረት ለግኝ ቅድስት ግርያም ሆይ! ኃጢአታችንን ያስተሰርደልን

ዘንድ ከልጅሽ ከወዳጅሽ ለምኝልን ይላል፤ በቀን ከ10 ጊዜ በላይ የሚደግሙት በሰላመ ቅዱስ ገብርኤል መልአክም...ከተወደደ ልጅሽ ከጌታችን ከመድኀኒታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ዘንድ ኃጢአታችንን ያስተሰርይልን ዘንድ ለምኝልን ዛሬም ለዘለዓለሙ አሜን ብሎ ይዘጋል። ይህን የመሰለ ሌሊቱን ቁመውት በሚያድሩ በሰዓታት፡ በሰብሐተ ፍቁር፡ በማሕሌት፡ ሞልቷል፡ ታዲያ የትኛው ነው ስሕተቱ ወይስ እውነቱ? እንዲህ ያለውን ሲያዩና ሲያነቡ ፡ የአኛ ካህናት አፋቸው የሚለፈልፈውን ጆሮአቸው የሚሰማውና ልቡናቸው የሚረዳው ስለማይመስል ትንቢተ ኢሳያስ ደርሶባቸው ነው ያለኛል።

የእሱድ ውዳሴ ማርያም የለኪ ይደሱ መጨረሻም ስላሊ ለነ ገበ እግዚእነ ወመድኀኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ ከጌታችን=ከመድኀኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዘንድ ለምኝልን ይላል። አሁንስ?

መጽሐፈ አርጋናንና -ኖኅተ ብርሃንም ምስጋናና ልመና አኮቴት ናቸው። አመስግኖ ሲያበቃ ከጠላቱ አድኝኝ፡ ጠብቂኝ፡ የዕለት ሲሳየን ሰዌኝ እያለ ነው የሚለምን፡ ይልቁንም ከ360-371 ባሉት ገጾች። ታዲያስ ያለእናንተ ማን ያያል? ማንስ ያነባል? በመላ ሰዓታትም ማሕሌትም ስላሊ ለነ ማርያም፡ ስላሉ ለነ ሚካኤል ወገብርኤል ሲባል ነው የሚያድረው፡ ታዲያ እንዴት ሁኖ ነው ሲነጋ ደርሶ በቃል ኪዳኔ ነው እንጂ፡ አሁንስ አታማልድም፡ አትጸልይም የሚባለው? እስተዋይ ንሊና ያሻል። ቤተ ክርስቲያንን የመሠረተ ዓለምን ያዳነ መድኀኔ ዓለም ክርስቶስ ነው፡ ሲሆን ፈጣሬ ዓለም እግዚአብሔር አብ፡ መድኀኔ ዓለም መንፈስ ቅዱስ የማርያምን ያህል፡ ይከበራሉ፡ ይመሰገናሉ ወይ? ሁሉም በእየመጠናቸው ቢመሰገኑና ቢከበሩ ጥሩ አይደለም ወይ? ማርያም አትመስገን፡ አታማልድም አላልሁም፡ አልልምም ከሥላሴ በኋላ ትሁን እንጂ።

ለማለታወቅ ያህል፡

ይህ አጭር ምዕራፍ የኢትዮጵያን እርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የጽሑፍ ታሪክ ባጭሩ ይገልጣል። የተደረገውም እንደ ምሽት ከግብሃ ላይ ከአንድ ግብጻዊ ካህን ጋራ በጭጭውት መልክ ነው።

አባ! ለምድንድር ነው? ለዓለም አብያተ ክርስቲያናት የኢትዮጵያ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከቅዱስ ቴዎፍሎስ ወዲህ በአበው ቀኖና መሠረት የግትሄድ፣ ኢቀናናዊት ናት ብላችሁ፡ ከአብያተ ክርስቲያን የለያችሁን? አልሁት፡ በጥያቄዬ የወጠርሁተና መልስ አሳጥቼ ያላፈርሁት መስሎኝ፡ ለካሰ ካህኑ እንደኛ ካህናት ቅዳሴ ብቻ ላይሆን ታሪክም ያውቅ ኑሮ እንደሚከተለው በእንግሊዝኛ በዝርዝር መለስ። ውድ ወንድሜ ሆይ! የራሳችሁን ታሪክ ከኔ ይልቅስ ለበርብትና ካልሆነ በቀር እንተ እንደምታውቅ አምናለሁ። ከጠየቅሽኝ ግን የግውቀውን እነግርሃለሁ። እንደምታውቀው ከእቡነ ሰላማ ከሣቲ ብርሃን እስከ እቡነ ማቴዎስ እስከ 1922 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ጳጳሳት ግብጻውያን ነበሩ። በዚህ ረጅም ዘመን አባቶቻችን አጠፉ፡ አላጠፉም፡ አለሙ፡ አላለሙም የሚለውን ጥያቄ ለጊዜው ወደ ጎን እንተውና ጽሑፍን ከኛ ከተረከባችሁ ወዲህ ምን እዳደረጋችሁ እንተርክ፤ በ1922 ዓ.ም. ለመጀመሪያ ጊዜ አምሱት መነኮሳት ላካችሁ። እኛም ግብጻዊውን እቡነ ቄርሎስን ሊቀ ጳጳስ አድርገን አምሳቱንም መነኮሳት አጸጽሰን ላከንላችሁ። ከእነዚህም በዕድሜ በትምህርት በዕውቀት በሊቅነት፡ ይልቁንም ከቅባት ጋራ በሚደረገው ክርክር ተወዳዳሪ የላቸውም ስለተባለ ከሁሉ አስቀድመን እቡነ አብርሃምን ሹመን ላከነላችሁ። በሕገ ሢመተ ጳጳሳት መሠረት የመጀመሪያው ኢትዮጵያዊ ጳጳስ ስለሆኑ ተቀዳሚው እሳቸው ነበሩ። ጳጳሳቱ ሲቀመጡም፡ በሊቀ ጳጳሱ ቀኝ የሚቀመጡ፡ ጉዞም ሲሆን ተከታዩ እሳቸው ነበሩ። ህገረ ሰብከታቸውም፡ እቡነ አብርሃም ጳጳስ ዘምዕራብ ኢትዮጵያ ተብለው ጎጃምና ጎንደር ነበር። እንዲሁ ሁነው ሲሠሩ በ1928 ዓ.ም. ጣሊያን መጣ። በዚህ ጊዜ እንደልማዱ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከመንግሥት ጋራ ሁና የሀገሯን ጠላት ትዋጋ ነበርና ሃይማኖትህን የሚያስክድ፡ ማተብህን የሚያስቆርጥ፡ ሰማያዊይና ምድራዊ ርስተህን የሚቀግ ጠላት መጥቶብሃልና ለጦር የደረሰህ ወንድ ልጅ ሁሉ ደንቀዝና ዳባት እጄን ያልያዝሽኝ እንደሆነ ጥቁር ውሻ ውለድ ብለው በእየአድባራቱ፡ ገዳማቱ፡ ገጠሩ፡ በእየገበያው፡ ከተግው በተኑ። በዚህ ምክንያት በሸዋ አገዛዝ ተናዶ፡

እንወረድ አሉኝ ሰቲት
እኔስ አልወድም ሰቲት
ሸዋ እንደበላ ይሙት።
ገብረ ገብረ ነጭ ዐጥንቱ ወጣ
በገንዘቡ አዳሪ መሰሉኝ መጣ።
ገብር! ገብር! ዝንጀሮም ገብር!
ኧረ እንደምን ሁኔ ልገብር?
አዳሪ ከዋሻ ኑርዬ ከዱር?
ኧረ እንደምን ሁኔ ልገብር?
ገብር!!

የንጉሥ አይደለም ወይ የምትጭረው ምድር?
እያለ ያገረመርም የነበረው የጎጃምና የቤኔሥድር ነበዝ ለሀገር
ፍቅርና ለንጉሡ ከብር ሳይሆን የጳጳሱን ግዝት ፈርቶ፡ የክርስቲያን
ሀገር ስለሆነ በነቂስ ወጣ። ንጉሡ ግን መጀመሪያ ይገዝቱ ብለው
ገፋፋተው አስገዝተው ሊያበቁ፡ ንብሓ አባታቸውና ከሚወዱት ጠቅላይ
ግዛት ስላልሆኑ፡ ጦሩ መውጣቱን ከተረዱ በኋላ ድል አድርገው
ሲመለሱ ጳጳሱም ንጉሡም ሸዎች ነበሩ ለግለሰብ፡ የሸዋ ጀግና ከጎጃሚ
ጳጳስ ፊት እንዳይፈክር፡ ወጣቱን አቡነ ጴጥሮስን ይዘን፡ በዚህ በወሎ
ወደ ትግራይ እንዲሞታለን፡ ስለዚህ እስከ ባሉበት ነገደር ይቀመጡ
ብለው ቲሌግራም አደረጉላቸው፡ እሳቸው ግን በሹመትም ሆነ በዕድሜ
ተቀዳሚው፡ ቀዳሚው እኔ ነኝ፡ ከዚህም በላይ ለሰማዕትነት ሞት
በሽምግልና የመጣልኝን አይንፈጉኝ፡ አግዚአብሔር አይበለው እንጂ
ድል ብንሆንም ወጣት ነውና ሀገር ላገር እየዞረ ሊያስተምር ይችላል
ብለው ቢመልሱላቸው፡ ንጉሡ ከመኳንንታቸው ጋራ መክረው የወሩት
ስለሆነ፡ በጦርነት ጊዜ ሁለት አለቃ የለም፡ እርስበርሳችን ልንዋጋ ነው
ወይ? ይመለሱ ብለው ስላዘዟቸው፡ በቀና ልቡና፡ በድብትርና፡
በምንኩስና በትሕትና ሁኔ ያገለገልሁሁ እምላኪ የዚህን ሰው ፊት
አታሳየኝ ብለው ከጸለዩ በኋላ የሚያምኗቸውን ሊቃነ ካህናት
አግክረው ቀሩ። ጣልያን ድል አድርጎ ሲገባ አቡነ ቂርሎስ ንጉሡን
ተከትለው ሸሹ። ቤተ ክርስቲያንን መሪ አጣች። ምርጫ ተደረገ።
ሕዝቡም በዕድሜም፡ በሊቅነትም በዝናም፡ በደግነትም
የሚያውቃቸውን አቡነ አብርሃምን መረጡ። እሳቸውም የገደለ ሥላሴ
መንግሥት፡ የሰማዕትነት ሞት በመከልከሉ ረግመውት ነበርና
ምርጫውን ተቀበሉ። ይደልዎ ተብሎ ከዚህ ቅድስት ግሪያም በሊቀ
ጳጳስነት ተሾሙ። ይህም የአሁኑ ፓትርያርክ የሚለው ቃል

ሰላልተለመደ ነው እንጂ ፓርያርክ ማለት ነው። የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከግብጽ ነጻ የወጣችው በዚህ ጊዜ ነው። የዚህም መረጃ አቡነ አብርሃም ቀዳሚ ሊቀ ጳጳሳት በኢትዮጵያ የሚል ጽሑፍ ቅደስት ማርያም ቤተ ክርስቲያን ይገኛል፡ ሂደህ ዕደ። በሹመታቸውና በቀብራቸው ጊዜ የወጡ ጋዜጦችም አሉ። አቡነ አብርሃም ሁለት ዓመት ቆይተው ሲሞቱ አቡነ ዮሐንስ በኃይለ ሥላሴ ጊዜ የአዲስ ዓለም ንቡረ እድ የነበሩት ተመርጠው በሥነ ሥርዓት ነገሡ። በዘመናቸው ንጉሠ ተመላሱ። ወዲያውም የቤተ ክርስቲያኒቱም ገዥና ጳጳስ እኛ ነን ስለሚሉ አቡነ ዮሐንስን ከሥራ አገዷቸውና እንደገና ከግብጽ ቤተ ክርስቲያን ጋራ ውዝግብ ተጀመረ። ከብዙ ጭቅጭቅ በኋላ እንደገና አምስት ሊቃነ ጳጳሳት ተሾሙ። አቡነ ቄርሎስ እስኪሞቱ ተብሎ። በኋላ አቡነ ቄርሎስ ሲሞቱ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ለተማሩት ለአቡነ ቴዎፍሎስ መንፈሳዊ መሪነቱን ሰጠች። ጃንሆይ ግን ለወዳጃቸው ለአቡነ ባስልዮስ እንዲሰጡላቸው ሰለፈለጉ፡ በሰው ሀገር አገዛዝ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን የማዘዝ ሥልጣን ስለሌላት አቡነ ባስልዮስ ለሥጋዊ አስተዳደር ተሾሙ። ከአቡነ ባስልዮስ በኋላ ደግሞ ለሥጋዊው አመራርም ቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ ተተኩ። እስከዚህ ከሞላ ጎደል ሕጋዊ ነው እንበል። በሥርዓተ መንግሥት ሁለተኛው በቀኖና አራተኛው ከሞቱ ወዲህ ግን ቤተ ክርስቲያኒቱ ሕጋዊት ናት ለማለት በጣም አስቸጋሪ ነው። እንደኛ በሊኖዶሉ ታሉት አበው ጳጳሳት የምትሏቸው በእየጋዜጣው እንደታየው አባታቸውን ከአረመኔ መንግሥት ጋራ ተባብረው ያስገደሉ ወንጀለኞች ናቸው። ሁለተኛ ተክለ ሃይማኖትና መርቆርዮስ ከነሊኖዶቻቸው አባታቸውን ለሹመት ብለው ያስገደሉ የወንበዴ ጥርቅሞች እንጂ ጳጳሳት አይደሉም። ከቁጥርም አይገቡም።

ሦስተኛ፡ አምስተኛው ፓትርያርክ አቡነ ጳውሎስም፡ እሳቸውን ሦስት አድርገው የሾሟቸው ሕጋዊው ቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ ቢሆኑም፡ የራሳቸው ሥልጣን ልክ ቢሆኑም፡ ሌሎቹን አሏቸው ግን ቀኖናዊ አይደሉም። አሰኝና ዐረፈ። እኔም ምነው ለዚህም በችግር ጊዜ እንድ ጳጳስ ብቻውን ሁኖ ሊሾም ይችላል ይል የለም ወይ በእየቤተ ክርስቲያኑ ያለው የቀኖና መጽሐፍ? አልሁና ወጠርሁ።

እሱም እሱም በችግር ጊዜ ነው፡ የአሁኑ ፓትርያርክ ግን ለስርብትና ብለው ነው እንጂ ከግብጻውያን ወንድሞቻቸው አንዱን ጠርተው ሊያሸኹማቸው ይችላል ነበር። ለመሆኑ ቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ የሾሟቸው ሕጋውያኑ፡ ከደማቸውም ያልገቡ ሊቃነ ጳጳሳት ባስልዮስ፡

ጴጥሮስ አልነበሩም ወይ? ሰምን እነሱን ይዘው አልሾሙም አለና ጠየቀኝ፡ እኔም አቡነ ጴጥሮስ ፈቃደኛ ሰላልሆኑ ነው ብዬ እውነቱን መለሰሁለት። እሱም የእናንተ ጳጳሳት ቀኖናውን ለሹመት፡ ለደመወዝ፡ በነገድና በጥቅም እየተገፋፋ፡ ቀኖና ቤተ ክርስቲያንን እያጥመስመሱ ይሄዳሉና በሐሰት ሰዓለም አብያተ ክርስቲያን፡ ዓለም በጋዜጣ፡ በራዲዮ፡ በቴሌቪዥን ያወቀውን ሰሕተቷን የግብጽ ቤተ ክርስቲያን ልክ ናት ብላ ጽፋ መሣቂያ እንድትሆን ነው ወይ የምትፈልገው? አለና ፈንታውን ወጠረኝ።

እንዲያውም አሁንግ ለሹመት ስትሉ በእየመንደሩ አንዳንድ ፓትርያርክ አበጃችሁና ዐረፋችሁ፤ የኢትዮጵያ ፓትርያርክ፡ የኤርትራ ፓትርያርክ፡ በአሜሪካ ያሉት የሦስቱ ክፍሎች ፓትርያርኮች፡ በጠቅላላ አምስት ፓትርያርኮች አሏችሁ። ከዚህም ሌላ በእየመንደሩ፡ ገጠሩ፡ ከተግው በባሕታዊ ስም የሚያስተምሩት የእነአባ መሸ በከንቱ ሰብክት ከቅዱሳት መጻሕፍትም ሆነ ከወንጌል ትምህርት ጋራ አይገናኝም። ታዲያ በዚህ መካከል የትኛው ሥራችሁ ነው ልክ ነው ተብሎ የሚመሰክርላችሁ? ይህም ዓለማውያን ለሰርብትና ብለው ከሚያደርጉት ትግል ጋራ ቢመሳሰል እንጂ መነኮስ ከሚያደርገው ተጋድሎ ጋራ አይዛመድም። ብሎ ዐይኑን አፈጠጠብኝ። እንዴ! ታዲያ ምን ይሁን ግለትህ ነው? ብለው እንደገና ሀ ብላችሁ ካልጀመራችሁ በዘርዐ ከህነት ልክ ናችሁ አትባሉም አለኝና ወጉን ቀጠለ።

ከዚህም በላይ በጉባኤ ሊቃውንት ስም ቅኔና ዜግ እንጂ መጻሕፍት የት እንደዋሉ የማያውቁ ሰዎች አስቀምጣችሁ በኬልቲዶን ዲዮስቆሮስ የተወገዘው በሥነ ሥርዓት እንጂ በሃይማኖት አለመሆኑ እየታወቀ ለሰርብትና ለሹመት ተብሎ የተነሳ ፕሮፓጋንዳ ይዘው ውጪት የሚነዙ ሰዎች ይዛችሁ የምትገበሰበሱ፡ ከሥርዓተ ረቦናት ያልወጣችሁ፡ ክርስቶስን ከጳውሎስ ጋራ በደንብ ያልተቀበላችሁ፡ ክርስቲያን ስታዩ አመለጥነ መሰሏችሁ እንድ ጊዜ እግዚአብሔር አብ የኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋው የባሕርይ አባቱ ነው ብላችሁ፡ እምቅደመ ዓለም ከአብ ያለ እናት፡ ድንረ ዓለም ከእመቤታችን ያለ አባት የሚለውን ክርስቲያናዊ ትምህርት የምታፋልሱ። አሁን ደግሞ መጻሕፍትን በሙሉ ፍቃችሁ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከፈጣሪያችን ከእግዚአብሔር አብ ጋራ አላስታረቀንም፡ አላግለጸንም፡ አያስታርቀንም፡ አያግልጸንም ብላችሁ የምትቀደዱ። ሳትነቁ ነቅታችሁ፡ ሳትበቁ በቅታችሁ በትቆርቡ ሥጋው እሳት ሁኖ ይፈጃችኋል፡ ደሙ ባሕረ እሳት ሁኖ

ያስጥግችኋል ብላችሁ ከቅዱሳት መጻሕፍት የወጣ ክሕደት የምትሰበኩ። እምስት ወይም አራት ውሉድ ስለገዢአብሔር እብ አለው የሚል ክርስቲያን እንዳለ ሁሉ፤ ወልድ ጥሕድ ብላ የምታምን የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ብቻ ናት እያላችሁ የምትዋሹ፤ ሌሎች አብያተ ክርስቲያናት የግይሉትንና የግያደርቱትን ለስርብትና ብላችሁ እንዲያው ከኪሳችሁ እያወጣችሁ ሐሰት የምትበትኑ፤ ቂም ዘርታችሁ በቀል የምትሰበስቡ፤ ዛሬ ዓለም ሁሉ በቀድሞ ዘመን ባለመግባባት የተነጣጠሉት አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ በሃይማኖት ካልሆነ በሥርዓት የተለያዩት ሁሉ ለመገናኘት በሚጥሩበት ጊዜ በሁለት ባሕርይ ምክንያት ያልነበረ እያወራችሁ ልዩነትን በልበንጽሓን የምትተክሉ፤ ሰግኒያ አሐዱ መጻሕፍትን ገድላገድሉን ሁሉ ጨምራችሁ ከ81-93 ያገባችሁ፤ ቃለ እግዚአብሔርን ከእናንተ ሐሳብ ጋራ ካልተሰጣግ ስትደልዘኑ ስትሰርዙ የግታፍሩ ሰዎች ምናችሁ ክርስቲያን ናችሁ ተብሎ ይመስከርላችኋል? ዲዮስቆሮስ የተወገዘው አንድ ባሕርይ በግሰቱ ነው እያላችሁ ያለምንም ጎፍረት ታወራላችሁ፤ ታስተምራላችሁ፤ ይህ ውሸት መሆኑን ግሪክ የተግሩ ልጆቻችሁ ከነገሯችሁ ዘመናት አልፈዋል። እናንተ ግን አሁንም ሳናውቅ የምናወራው እኛ ነን እውነተኛች እያላችሁ የሐሰት ፕሮፓጋንዳችሁን ትነዛላችሁ። የኬልኬዶን ጉባኤ የተደረገው በግሪክ ነው። ቃለ ጉባኤውም አለ፤ በዚህ ቃለ ጉባኤ ላይ ዲዮስቆሮስ የተገዘተው በሁለት ባሕርይ ምክንያት ነው የሚል ብታሳዩ የቀረው ዓለም ውሸታም እናንተ እውነተኛ ትሆኑ ነበር። ግን በኋላ የተፈጠረ የስርብትና ውሼት ስለሆነ እንደ ልግዳችሁ፤ የመላእክት ቋንቋ ግዕዝ ነው፤ ወልድ ጥሕድ የምትል ኢትዮጵያ ብቻ ናት፤ ቁርባን እያጸድቅም፤ እንዲያውም ያስቀሥሩል፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ከእባቱ ጋራ አላስታረቀንም፤ እያስታርቀንም፤ ዓዲው መንፈስ ቅዱስም እያግልደንም፤ አይጸልይልንም እያላችሁ እንደምትዘላብዱት ያለ ነው፤ ብዙ ሰዎች ሲግሩ ይህም ስሕተት መገለጡ አይቀርም። እንዲያውም በለመንፈስ ቅዱስ ምክንያት የላችሁ ጥላቻ ከመቅደንዮስ የባለ ነው። በዚህም ግብረጃ በመላ አዲስ አበባ ከሚገኘት 57 አብያተ ክርስቲያናት አንድ እንኳ በመንፈስ ቅዱስ ወይም ጳጳራዊነት የተሰየመ የለም፤ የእብና የወልዱን፤ የግርያምና የሚካኤል የገብርኤሉን እንተወውና ከእቦና ከቅዱስ ያሬድ ከዮሴፍ እንኳ አንሶ ይሆን? ይህን ሲያዩት እነዚህ ሰዎች እውነተኛ ክርስቲያኖች ናቸው ወይ? የሚል ጥያቄ ያሳድራል። እንኳን በቀናና ነው የሚሄዱ ብሎ ለመመስከር ይቅርና።

እምቅድመ ዓለም ከአብ ያለናት፡ ድገረ ዓለም ከእመቤታችን ቅድስት ድንግል ግርያም ያለአባት ተወለደ፡ ወልደ አብ በመለኮቱ፡ ወልደ ግርያም በትስብእቱ ሁለት ልደት በተዋሕዶ ከበረ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር አብ ሰው የሆነ አምላክ ነው፡ አምላክም ሰውም ነው የግሏ፡ ብሎ የግሪያምን ሰው ሁሉ ክርስቲያን ነው። ከዚህ የግለደ ሁሉም የዲያብሎስ ወገን ነው። ግናውን ይለይ፡ በግልጥ ይወግን። ስለዚህ በትውፊት ምክንያት የሰበሰባችሁትን ተረት ትታችሁ ከዓለም አብያተ ክርስቲያናት ጋራ ተገናኙ። ጠላቶቻችሁን ለዩ፡ ወዳጆቻችሁንም ዕወቁ።

እንኳን በአለፈው ይቅርና አሁንም ክርስቶስ እንዳይታወቅ ወንጌል እንዳትሰበክ፡ ሰው ትምህርት ፈልጎ በ11 ሰዓት ሲመጣ በማይገባው ቋንቋ በግዕዝ እየዘመራችሁ ጊዜውን አሳልፋችሁ ትሰዱታላችሁ። በመካከለኛው ዘመን የምዕራብ ካህናት ያደርጉት እንደነበረ። አሁንም እነደፈራሳውያን ስድብ እንጂ ሃይማኖት እንደግታስተምሩ፡ አግረኛ የግሪያውቅ አንድ ወዳጆ በእየደብሩ የግሰጠውን ትምህርት ለሁለት ወር ከተከታተለ በኋላ ነገሮችል። ብዙ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ተከታዮች ወደ ሌሎች ሰባክያን የግሪያውቅም ምክንያት አሁን እናንተ የምትሰጡት ትምህርት ከመዝሙሩ ጀምሮ አፍራሽ እንጂ ገምቢ ስላልሆነ ነው፤ ርትዕት የተዋሕዶ ሃይማኖትን ያለምንም ስርብትና እየሰበኩ መናፍቃንን የግመልሱትን ሰላምን የግሪያጠምቁትን እውነተኞችን፡ ሐቀኞችን ሰባክያን እነ አባ ገብረ መስቀልን በሸዋ እነ አምጋ ኢየሱስን በጎንደር ሌሎችንም በእየአውራጃው እንዳይሰብኩ ከልክላችኋል፡ ትከለክላላችሁ። ሃይማኖተ አበውን ያለምንም ምክንያት ዘግታችኋል። አንተም በተለይ የንግግር ነጻነት ይሰጡ የጋላ ገበር መሬት የምትሉትን ለሕዝቡ ይልቀቁ እያልህ በሰውር እየጻፍህ ከአቤ ጉበኛ ጋራ የንግግር ነጻነት ባልነበረበት ዘመን እንደነ ሀገር ምንድር ናት? ያሉትን ጽሑፎች ትበትን እንዳልነበረ፡ አሁን እንደገና ስትታገልላት የኖርህ የንግግር ነጻነት ስትመጣ ዝም እልህ። ይህም በጠቅላላ ትገላችሁ ሁሉ ለምድራዊ ጥቅም እንጂ ለሰማያዊ ክብር እይደለም ግለት ነው አለና ዕቀጩን ነገረኝ።

በዘርዐ ከህነት በኩል ስላለው ቀኖና ለጊዜው እስከዚህ የተነገረው ይብቃንና በቀሩት በሰባቱ ሀብታት ደግሞ እንዴት እንደምትቀልዱ ባጭሩ ልናገር እፈልጋለሁ። ገንዘብ ካገኛችሁ በምስጢራተ ቤተ ክርስቲያንም ትነግዳላችሁ፡ ትለውጣላችሁ።

ለምሳሌ:

አንደኛ: ያለ ቁርባን ተክሊል እንደሌለ እየታወቀ በሥርዓተ ተክሊል ስም ንገዘብ ተቀብላችሁ አገኝ ባጣውን ቀባጥራችሁ፤ ተክሊል አደረስንላችሁ ብላችሁ፡፡ ፎቶ ታስነሠና ትለቃላችሁ። ይህንም የጀመራችሁት ዐጤው ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ለልዑል ራስ መንገሻ የልጅ ልጃቸውን ልዕልት አይዳን ሲድሩ ነው።

ሁለተኛ: ጋብቻ ከሰባቱ ሀብታተ ቤተ ክርስቲያን አንዱ ነው፡ ቅዱስ ነው ብላችሁ በቁርባን በሥርዓተ ተክሊል ካጋባችሁ በኋላ በውጤቱ ጊዜ የቀረበች ሴት ስትወልድ፡ ራስዋም ልጅዋም ርኩስ ናቸው ብላችሁ ጸበል ትረጫላችሁ። በዚህም ከክርስትና ይልቅ ራሱ ክርስቶስ ያወገዘውን ሥርዓተ ረቦናትን፡ ከወንጌል እራትን፡ ከክርስቶስ ጸሐፍት ፈረሳውያንን ስታከብሩ ትታያላችሁ።

ሦስተኛ: በእርቶዶክሳውያን አብያተ ክርስቲያን ሁሉ ጥምቀት አንድ ጊዜ ብቻ መሆኑ እየታወቀ፡ እናንተ ግን በቁድር እያመካኛችሁ፡ የሰላም ሥጋ በልተሃል፡ ከማንም ጋራ ተዳድፈሃል፡ ወድቀሃል፡ ረክሰሃል እያላችሁ ሰው ለንስሐ በተመለሰ ቁጥር ታጠምቃላችሁ።

አራተኛ: ምስጢረ ንስሐንም በስም እንጂ በግብር አታውቁትም ወይም ዐውቃችሁ፡ ለራሳችሁ ሐሳብ ሰላልተሰማግ ታጣምሙታላችሁ። ካረጁ ከጃጁ፡ ኃጢአት ለመሥራት ካቃተ በኋላ የሚደረግ አስመስላችሁ ስለምታቀርቡት፡ ምእመኑ በሙሉ ኃጢአት ለመሥራት ችሎታ ካለው፡ ነገ ብሰሳት እያለ ሳይናዘዝ በኃጢአቱ ተጠቅሎ ይሞታል፡ በዚህም ብታውቁም ባታውቁም ከፍርድ አትድኑም።

አምስተኛ: ጌታ ሥጋውንና ደሙን የሰጠው ለኃጢአት ግስተስረያ መሆኑን እያወቃችሁ፡ ሳትበቁ፡ ሳትነቁ ብትቀበሉት ሥጋው እሳት ሁኖ ይፈጃችኋል፡ ደሙ ባሕረ እሳት ሁኖ ያስጥማችኋል እያላችሁ ታውጃላችሁ። ይህን ዐዋጃችሁን ተራምዶ፡ ፈጣሪዬ እንደ ምሕረትህ እንጂ እንደ አበላዬ አይደለም፡ አድርግልኝ እንጂ አታድርግብኝ ብሎ በጥቡዕ ልቡና የቀረበውን ሰው ደግሞ፡ አስብበት በልጅነት ቁርባን ጥሩ አይደለም እያላችሁ በግስፈራራት ታባርራላችሁ።

ስድስተኛ: ከዐሠርቱ ቃላትም ኃጢአት መስሎ የሚታያችሁ አታመንገዘር ብቻ ነው እንጂ የተቀሩትን ግን ካህናቱም እንኳ ትተላለፏቸዋላችሁ። አትሰረቅ ትላላችሁ፡ ራሳችሁ ትሰርቃላችሁ። ያውም ታቦትና ጽላት፡ ሌላም ንዋየ ቤተ ክርስቲያን፡ ንዋየ ቅድሳት። ጥብቅና ትቀጥራላችሁ፡ ይህንም ለመረዳት በእየጊዜው በመገናኛ ብዙኃን የሚነገሩትን መከታተል ይበቃል። ለሹመት፡ ለንገዘብ፡ ለክብር

ስትሉ ሐሰት ፈጥራችሁ ታወራላችሁ፡ አባታችሁን በአድማ፡ በውሸት መስክራችሁ ታስገድላላችሁ። በትምህርት በችሎታ በዕውቀት በማስተዋል የሚበልጣችሁን ሀሉ፡ እንዳያስተምር፡ እንዳይሾም፡ እንዳይሸለም መናፍቅ ነው ትሉና በሐሰት ስሙን ታጠፋላችሁ። ከምእመናንም ጋራ ትለያዩታላችሁ።

ሰባተኛ፡ በቀን የፈለጋችሁትን ያህል ለመባረክ ስትችሉ ታቦትም፡ ጽላትም ትሰርቃላችሁ።

ሰምንተኛ፡ ከቃልቻና ከአጉሪ ቤት የመጣ ልማድ ይዛችሁ፡ ቤተ ክርስቲያን ስትገቡ ጫማ አውልቁ እያላችሁ ምእመናኑ በብርድ ለቁርጥማት ትዳርጋላችሁ።

ዘጠነኛ፡ የተበላው ሁሉ በስድስት ሰዓት እንደሚጠፋ እየታወቀ ከቁርባን በፊት 18 ሰዓት ካልጸማችሁ አትቆረቡም እያላችሁ ምእመኑን በረኃብ ታስቃያላችሁ።

ዐሥረኛ፡ የጸሎትም ሕግና ሥርዓት ስለሌላችሁ ቤተ ክርስቲያን የገባ ምእመን ሁሉ በቃል ያጠና በቃሉ የተቀረውም ደግሞ መጽሐፍ መጽሐፉን ይዞ ስለሚያኩተመትም፡ ቤተ ክርስቲያን ይሁን ምክራብ አይታወቅም። ገባሬ ሠናዩን ቄስ ከተራው ሕዝብ መለየትም አይቻልም። ሥራችሁ ሁሉ ጤቂ ደብልቂ ነው። ለማስተማር ቢሞክርም ሁሉም ከቄስ አላንስም ስለሚልና ሃይማኖት በትምህርትና በእምነት መሆኑ ቀርቶ ዘሩን ስለሚቆጥር፡ ከጉንጭ አልፋ ጭቅጭቅ በቀር የምትማሩም ሆነ የምተረዱ አይደላችሁም።

ዐሥራ ሐንደኛ፡ ትዝራላችሁም ትጠመቃላችሁም። መዝገብ ከጥምቀት በፊት ከሆነ ለተግባርና ሰጤና ጥሩ ነው ትሉ ይሆናል። የሚያሳዝነው ግን ከጥምቀት በኋላ መዝገራችሁ ነው።

ዐሥራ ሁለተኛ፡ በዓለም አብያተ ክርስቲያን የማይደረግ በሳምንት ሁለት ሰንበት ታከብራላችሁ።

ዐሥራ ሦስተኛ፡ የቆረበ ሁሉ ሕጉ ወይም አሚኑ ብትሞት መመንኮስ እንጂ ሌላ ቆርቦ ማግባት አይችልም እያላችሁ ሕዝቡ እንዳይቆርብ ታስፈራራላችሁ።

ዐሥራ አራተኛ፡ በጠቅላላ የምታምኑትም የምታከብሩትም ከወንጌል ይልቅ ያለፈችውን አራትን፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት ተረትን፡ ከሃይማኖት ስርብትናን፡ ከሊቃውንት ባልቲትን ነው።

ዐሥራ አምስተኛ፡ በጥንታዊያን፡ ምሥራቃዊያን፡ እርቶዶክሳውያን አብያተ ክርስቲያናት ከታወቁት ሰባቱ ምስጢራተ ቤተ ክርስቲያን ከአምስቱ አፅማደ ምስጢር ጋራ አማታችሁ ወይም ተማቶባችሁ ሀብተ ክህነትንና ሀብተ ተክሊልን ትፍቃላችሁ።

ዐሥራ በድስተኛ፡ መጽሐፉ ግብዣ ሰታደርግ ሀብታሞችን፡
ንደኛችሁን እትጥራ ምንአልባት እነሱም ብድር ለመመለስ ይጠሩህና
ብድር እንዳይሆን እያለ፡ በዋሰና በሙሴ (በዳኛ በሊቀ መንበር)
የሚበላ፡ የሚጠጣ ግንበር ያጸድቃል እያላችሁ ትሰብካላችሁ፡
ትባርካላችሁ።

ሌላም ሌላም ብዙ ጉድለት አለ። ይህን ሁሉ ዛሬ ያለው በሰም ጉባኤ
ሊቃውንት ሳይሆን በእርግጥ የተማሩ፡ ለስርብትና ሳይሆን ለሃይማኖት
የሚያደሉ ሊቃውንት ለብሰባችሁ፡ የሮም ቤተ ክርስቲያን በሁለተኛው
የባረካን ጉባኤ ሥርዓቷን ሁሉ እንዳስተካከለች፡ እናንተም ግንባተካክል
አለባችሁ። ራሳችሁንም ካረግችሁ፡ ሥርዓታችሁን ካስተካከላችሁ፡
ሥራችሁ ስለሚመሰክር ከግንም ምስክር እያሰፈልጋችሁም። እኛ ግን
በዚህ ሁሉ ጉድለት መካከል እንዴት አድርገን ነው ይህች ቤተ
ክርስቲያን ቀናናዊት ናት ሥርዓቷም ትክክል ነው ብለን ለእገቶቻችን
አብያተ ክርስቲያናት የምንመሰክረው? አለኝና ዐረፈ።

እኔም ይህን ሁሉ ሐቅ ለማስተባበል ብሞክር እንደ ተሟጋች ውሸታም
ሰለምሆን፡ ንደቲን በልቤ አምቄ፡ እንዳልዋሽ ፈርቼ ዝም አልሁ። ወይ
ነደ! ሀገርህና ሃይማኖትህ እንዲህ ሲዋረዱ እያዩ እንዳላዩ፡ እየሰሙ
እንዳልሰሙ ዝም ግለት ምን ይደረግ? ዐቅም የለ? ግስተማሪያ ሚዳ
የለ? አስተምራለሁ ብትል ጥቅማቸው የተነካ የሚመስላቸው
አጭበርባሪዎች ሕዝቡ እንዳይጠጋህ፡ ከዚህ በፊት በብዙ ሊቃውንትና
በእኔም እንደደረሰው በጥሩው ሰባኪ ላይ የመናፍቅ ስም ያወጡለታል፡
ሕዝቡም ያንን ይዞ ስለሚያዋክበው ትምህርቱም ጥረቱም ከንቱ ሁኖ
ይቀራል እያልሁ ዝም ብዬ ሳለላለል፡ ወንድሜ! ከዚህ በፊት መረጃ
በሌለው ነገር፡ በስርብትና የተወራውን ሁሉ እንዳንዳንድ ውሼታም
ጋዜጣ ቆጥረን እገሌ ነው እንጂ እኔ አላጠፋሁም፡ ልክ ነኝ ግለቱን
ትተን፡ ጉንጭ አልፋ ንትርክን ትተን፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ብቻ
ተነጋግረን አንድ እንሁን፡ ይህ ካልሆነ ሁሉም ወገኑን ለማጽደቅ፡
ሌላውን ለመኮነን በሚፈጥረው ተረት ክርስቲያናች የወገናችን ጠላት፡
የጠላታችን ረዳት ሁነን እንቀራለን። ይህ እንዳይሆን ጸሎታችንም
እምነታችንም የሚከተለው ይሁን አለና ጸለየ፤ አይቲ አምላካችን ሆይ!
የሀንተን በልጅህ ፈጣሪ ዓላማትነት፡ የልጅህን አምላክነትና ሰውነት፡
መላኮቲንና ትሰብእቲን፡ በመስተሉ ዓለሙን ግዳንን፡ የመንፈስ
ትዳብን ሕይወትነት፡ የመላእክትን ተራደኢነት፡ የሰግዕታትን፡
የጻድቃንን አግላጅነት፡ የልጅህን ሥጋና ደም መስተስርዩ
ጋጢአትነት የምናምን ክርስቲያን ሁሉ በፍትረ ንዋይና በሹመት

ፖክንያት ከጊሙግብን ሙሉያየት ድነን፤ በአንድነት ጉረን
መንግሥትህን እንወርስ ዘንድ ቅዱስ መንፈስህን ባክልን ብሎ አለኛ።
እኔም በአሉቱ ተሰግኖቼ ወይይታችንን ፈጽኖኝ።

አሁንም አዎላካችን ሆይ! በዚህ መጽሐፍ እነግሸነት አብያተ
ክርስቲያናትን የጊያገናኝ የፍቅር መንፈስህን ባክልን። አሜን።

መፍትሔ ታላት

- ሕልመ ሌሊት = ብሪቱ አጩላ፡ የሕልም ወሲብ። ተጻብኦ።
- መሥዋዕት = የደም ቁርባን፡ የእህል ለአምላክ የሚቀርብ ገጸ በረከት ነው። ስበደል ግስተስረያም ለአካላትም ይቀርባል። ስለ አዳም ኃጢአት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዕፅ መስቀል ላይ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ለእግዚአብሔር አብ ለአባቱ አቅርቧል። በዚህ አርአያም ዘለዓለም በተቀደሰ ቁጥር ሊሠዋ ይኖራል።
- መቅደስ = መቀደሻ ቦታ ነው። የእኛ ቤተ ክርስቲያን በሦስት ትክፈላለች፤ ቅኔ ግሕሌት፡ ቅድስት፡ መቅደስ። በእሪት ቅድስተ ቅዱሳን ይባል ነበር። ታቦቱን የያዘው መንበር የሚገኘውም በዚህ ውስጥ ነው። መቅደስ ቤተ ክርስቲያን ግለትም ነው። ስሎምን የሠራው ቤተ መቅደስና የአይሁድ ምክራብም መቅደስ ይባላሉ።
- መቅድመ መቅድም = የመቅድም መቅድም፤ ይህ ውሳኔ የተሰጠው ለመጀመሪያ ገዜ በዚህ መጽሐፍ ነው። እሱም ከመቅድሙ በፊት መጥቶ ብዙ ይናገራል።
- ግዕረገ ከህነት = የከህነት መዓረግ ወይም ግዕረግ፡ የከህነት መዓርጋት ሦስት ናቸው፤ ዲቂና፡ ቅስና፡ ጽጽስና። የተቀሩት ሊቀ ዲያቆናት፡ ሊቀ ካህናት፡ ሊቀ ጳጳሳት ወዘተ የአስተዳደር አስማት ናቸው።
- ምስጢር አየ = ለመጀመሪያ ጊዜ አዲስ የተካነ ዲያቆን ቤተ ልሔምና መቅደስ ገብቶ ቀሳውስት በሽሽግ የሚሠሩትን ግብረ መሥዋዕት አየ፡ ተማረ፤ የቅዳሴ ሽፋንፋን ሥራ ተገለጠለት። ይህ መጽሐፍ ሁሉንም ስለተናገረ ይህ የድብብቆሽ ሥራ አከተመ።
- ሠራዲ ዲያቆን = ገባሬ ሠናይ ዲያቆን፡ ዋናው ዲያቆን።
- ሥጋ መለኮት = የመለኮት ሥጋ፡ የቅዱስ ልጅህን ሥጋ

ሠራዲ ዲያቆን	=	ገባሬ ሠናይ ዲያቆን፤ ዋናው ዲያቆን።
ሥጋ መለኮት	=	የመለኮት ሥጋ፤ የቅዱስ ልጅህን ሥጋ ያደረገው ዘንድ ቅዱስ መንፈስህን በዚህ ገብስት ላይ ላክ ብሎ ካህኑ ሲጸልይበት በጎይለ መንፈስ ቅዱስ ገብስቱ ተለውጦ ፍጹም የመለኮት ሥጋ ይሆናል። ከዚህ በኋላ ሥጋ መለኮት ይባላል። ጌታ ሥጋዬን ብሎ ያለውም ይህንን ነው።
ረቢ	=	ረቡን አስተማረ ካለው ግሥ የመጣ ሣልስ ቅጽል ስለሆነ አስተማሪ ግለት ነው። በመጀመሪያ ሊቅ፤ ዐዋቂ፤ አስተማሪ ግለት ነበረ፤ በኋላ ግን ዐዋቂ ነን ባዮች በግብራቸው እየተንጠረዘዙ በአመላቸው ከጸሐፍትና ፈሪሳውያን ጋራ በግብዝነት ስለተገናኙ የግብዝነት፤ የክንቱነት ትርጉም ተሰጥቷቸው በነጠላ ረቢ በብዙ ረቦናት ይባላሉ፤ ከብሉይ ኪዳን የሌለ ለራሳቸው ተከብሮ የሚመች የመሰለ ብዙ ሥርዓት ፈጥረዋል።
ሰርየት	=	ይቅርታ፤ ማጥፋት፤ መፋቅ፤ ድምሳሌ።
ቅድስት	=	ከቅኔ ማሕሌትና ከመቅደስ መካከል ያለው ቦታ፤ በክብ ቤተ ክርስቲያን ሁለተኛው ዙር። የተቀደሰች፤ የተለየች ሳድስ ቅጽል፤ የዐቢይ ጸም መጀመሪያው ሳምንት።
ቁርባን	=	ለእግዚአብሔር የተሰጠ። ሥጋውና ደሙ። በዘመነ ኦሪት የእህል ውሃ መሥዋዕት። ሳሬ ለሙት ፍትሐት የሚደረገው ሁሉ፤ መሐራው፤ ዘኬው፤ መክፈልቱ፤ የአባታችን ሙት ዓመት አስቆረብን እንዲሉ።
ተጸብእ	=	ሕልመ ሌሊት፤ ብሪቱ አጩላ።
ተረፈ መሥዋዕት	=	አኮቴትና እቶን፤ ከመሥዋዕት የተረፈ።

ታቦት	=	የጽላት ግንደር፡ በሰመ ጎዳረ ይጸዋፅ ግንደር= በአዳሪ ሁኖ በጽላት ስም ታቦቱ ገባ፡ ታቦቱ ወጣ ይባላል፡ ጽላቱ ግለት ነው።
ትሩፋት	=	ከታዘዘው በላይ እጸድቅ ብሎ የግራዊት
ምግባረ ሠናይ ሁሉ።		
ትውፊት	=	ዘላንበሩ አበው፡ ከአባት ወደ ልጅ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ። በቤተ ክርስቲያን ከዮሐንስ ወንጌላዊ ገልፈት ወዲህ ያለው፡ በታል የመጣው ሥርዓት ሁሉ ትውፊት ወዲህ ነው።
ንስሐ	=	ጸጸት፡ በሠራው ኃጢአት ግዘን፡ መጸጸት። ንስሐ ገባ፡ በሠራው ኃጢአት ተጸጽቶ ኃጢአቱን ለካህን ነገር፡ ጹዋ ጸልዮ ስርየት ተቀበለ። ከክፉ ሥራው ተመለሰ።
የንስሐ ልጅ	=	የነፍስ ልጅ
የንስሐ አባት	=	የነፍስ አባት፡ አበ ነፍስ፡ መምህረ ንስሐ።
ንፍቅ ቴስ	=	ረዳት ቴስ፡ ግግሽ ቴስ።
ነፍቅ ዲያቆን	=	ረዳተ ዲያቆን፡ ግግሽ ዲያቆን
አግናዊ	=	እውነተኛ፡ እርግጠኛ።
አምልኮት	=	ግምለክ፡ አምላክ ነህ፡ ነው ብሎ ግመን፡ ለፈጣሪ ለአምላክ የግግሽ አምልኮት መስጠት፡ ግቅረብ፡ ጓደኛው አክብሮት ነው፡ ለለዚህ ሰግደት በሁለት ይከፈላል፤ የአምልኮትና የአክብሮት ተብሎ፤ የአምልኮት ሰግደት ለአምላክ ብቻ፡ የአክብሮት ገን እጅ መንግት ነው፡ በዕድሜም በግዕረግም በግብፅ ሁሉ ይደረጋል፡ ለግደበልጥ ለስትሕትናና ፍቅር ይሰጣል።
አግለደ	=	አግላጅ፡ ተግላጅ፡ በዳይና ተበዳይን፡ ተበዳዩን ስምና ግስታረቅ ነው። በዚህም አግላጅ ከተግላጅ በክብር የግያንበት ነገር የለም። እኩል ናቸው። እንዲያውም

- አግላጅ የጊያጸፍበት ጊዜም ይኖራል።
በሰላሳ ሳይሆን ከሁለት ሊኖሩት ክርስቶስ
በጥንት አገራችን ከጊዜው ከአገላለጽ
አብ ከተበጥረው ጋራ አግለጸው፤
አስታረቀው የጊባለው።
- አክብሮት = ግክበር፤ የአክብሮት ሰጪ አምልኮትን
ዕይ።
- አኮቴት = ለሥጋው የጊቀርበውን ኅብስት
ለመምረጥ ተብለው የጊሠሩት ሦስቱ
አምባሻ መሳይ ኅብስቶች አኮቴት
ይባላሉ። ከሦስቱ አንዱ ተመርጦ
ይቀደስበትና ፈት መንፈስ ቅዱስ ይረባረብ
ሥጋ ወልድክ ሲል መንፈስ ቅዱስ
ይለውጠውና ሥጋ ወልደ እግዚአብሔር
ይሆናል።
- አውሰቦ = የቀሩትን ሁለቱን ግን አምስቱ ቀዳሽን
ይካፈላቸዋል፤ እንደ መቁረር
ግገልገላቸው ነው።
- አቶን = ጋብቻ፤ ሰብሳብ፤ ከብካብ፤ ወሲብ፤ ሕገ
ሰብሳብ።
- አቶን = ቃል ለቃል ምድጃ፤ ግዕድ ቤት፤
ግብሰያ፤ መጋገሪያ ግለት ነው። በኋላ
ግን በቅዱታ የተሰፈረው ሰንደ ከሦስቱ
አኮቴት ሲተርፍ እያደበለበሉ ይሠሩና
ምስጢር ያዩ ሁሉ ይካፈሉታል፤
ያነሡታል ነው የጊባለው።
- ካንቻ = መመንጥር፤ ካንቻ መታ ዱሩን መነጠረ፤
ደኑን ጨፈጨፈ።
- ዐቅመ አገራዊ ደረሰ፤ አደረሰ ለጋብቻ ደረሰ።
- ዐቅመ ሔዋን ደረሰች = ባለቀች
- ዐውደ ምሕረት = ከቤተ ክርስቲያን በስተ ምዕራብ የጊገኘው
አደባባይ።
- ዐውደ = አደባባይ። የጸሐል ግስተመጫ።

ዕርቅ	=	ዐረቀ፡ አዕረቀ፡ ታረቀ፡ ተራረቀ፡ አስታረቀ፡ አስተራረቀ፡ ሁለት የተጣሉትን ወገኖች አንተም ተው አንተም ተው ብሎ አስታረቀ፡ አስማማ ማለት ነው። ማስታረቅ የሚያሳየው የሦስቱንም እኩልነት ነው። በቋንቋው አስታራቂም ተራራቂም እኩል ናቸው፤ ሰለዚህ በጌታ አዳኝነት ከአስታረቀ ይልቅ አማለደ ይመረጣል፡ ስለምን ቢሉ አዳም ፍጡር ነውና ከፈጣሪው ከጌታው አማላጅ ያሻዋል፡ አስታራቂም ያስፈልገዋልና። አስታራቀውም አማለደውም ይባላል።
ዘርዐ ክህነት	=	ከጌታ ጀምሮ እስከ ዓለም ፍጻሜ ከጳጳስ ወደ ጳጳስ ሲወርድ የሚኖረው ሀብተ ክህነት ዘርዐ ክህነት ይባላል።
ዘአንበሩ አበው ገባሬ ሠናይ	= = =	ትውፊት ሠራዲ ቄስ ይባላል፡ መሪው ቄስ፡ በቅዳሴ ጊዜ።
ጌዶ	=	ውል፡ እንዲህ ቢሆን፡ እንዲህ ባይሆን ተብሎ። ሕፃን ልጅ በጌዶ ትዳራለች። እስከ 12 ዓመቷ ላይነት ቃል ገብቶ፡ ከአማቷ ቤት ልታድግ፡ አንደኛ ሌላ እንዳይወስዳት ሁለተኛ የአማቷን ጠባይና ሙያ ስምዳ እንድታድግ።
ጥንተ አብሶ	=	የበደል መጀመሪያ፡ አዳም ጌታችን አትብላ ያለውን ዕፅ በለስ በልቶ ያመጣው መቀጮ፡ ጥፋት፡ ኃጢአት፡ በደል። ይህ በክርስቶስ ሞት፡ በዕለተ ስቅለት፡ በላዕለ ሙስቀል ጠፍቷል። ከዚያ ወዲህ ክርስቶስን የተቀበለ ሁሉ፡ ሁሉም አዲስ ፍጥረት ነው።
ጸሎተ ማኅበር	=	የማኅበር ጸሎት የኅብረት ጸሎት። በጸሎተ ማኅበር የሚሳተፉ ሁሉ ሰላምና ዓላማ

ሊናራቸው ያስፈልጋል፡ ያለዚያ ጸሎቱ
ሁሉ ያህያ ጩኸት የእሽኮኮ ጸሎት
ይሆናል።

ጸሐል = በመጀመሪያ ኅብስቱ በኋላ ሥጋው
የሚቀመጥበት ዝርግ ሳህን።

ጽላት = ዐሠርቱ ቃላት የተጻፈበት ስሌዳ፡
ከዕፀዋትና ከአእባን ዐይነት ተመርጦ
ይቀረጻል። የሚከበረውም በላዩ ላይ ስመ
እግዚአብሔር ስለተጻፈበት ነው።
የእግዚአብሔር ስም ከሌለበት ግን ተራ
ዕንጨት ወይም ደንጊያ ነው።

ጽዋዕ = ከልዩ ልዩ ብረታ ብረትና ሸክላ የሚሠራ
የፈሳሽ መያዢያ ዕቃ። በቅዳሴ ግዜ
በመጀመሪያ ወይኑን በኋላ ደሙን
ቀሳውስት የሚያስቀምጡበት ዕቃ።

በዚህ መጽሐፍ አስተያየት ያደረጉ መጻሕፍት መጀመሪያ በግዕዝና በአግርኛ ከዚያ በሌሎች ቋንቋዎች፤

1. ሃይማኖት አበው በኢትዮጵያ እርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን፡ ትንሣኤ ዘጉባኤ ግ/ቤት፡ አ.አ
2. አቡነ መልክ ጸደት፡ ትምህርተ ክርስትና 2ኛ መጽሐፍ፡ ትንሣኤ ዘጉባኤ ግ/ቤት አ.አ. 1984 ዓ.ም.
3. መሓሪ ትርፌ (ሊቀ ሊቃውንት በኋላ የጎንደር ሊቀ ጳጳሳት) የእርቶዶክሳውያን ምእመናን እምነት ፡ እርቲስቲክ ግ/ቤት አ.አ. 1951 ዓ.ም.
4. መኩሪያ አብዬ ሆይ (ንቡረ እድ) መዝገበ ሃይማኖት ወጸሎት ፡ ብርሃንና ሰላም ግ/ቤት አ.አ. 1969 ዓ.ም.
5. መዝገበ ሃይማኖት በመንበረ ጸባዖት ቅድስት ሥላሴ ካቲድራል የድርሰት ክፍል ተዘጋጀ» 1959 ዓ.ም.
6. ምስጢረ ሥላሴ፡ በብፁዕ ሊቀ ጳጳሳት አቡነ ግቴዎስ ዘመንግሥተ ኢትዮጵያ ፈቃድ የታተመ በ1903 ዓ.ም.
7. ጥገሰ ዕቁባ ጊዮርጊስ (ሊቀ መዘምራን) ኮከበ ጽባሕ ግ/ቤት አሥመራ፡ 1958 ዓ.ም.
8. ሰግንያ አሐዱ መጻሕፍት በሞላ፡ ቅዱስ ወንጌል ንባቡ ከነትርጓሜው ብርሃንና ሰላም ግ/ቤት፡ አ.አ. 1959 ዓ.ም.
9. ሰዓታት ዘሌሊት ወዘነገህ፡ ተስፋ ንብረ ሥላሴ ግ/ቤት፡ አ.አ. 1960 ዓ.ም.
10. ሰበሁለተኛው የባቲካን ጠቅላላ ጉባኤ፡ ብርሃንና ሰላም ግ/ቤት፡ አዲስ አበባ፡ 1954 ዓ.ም.
11. በፈቃዱ የተመኘ፡ እርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን 7ቱ ምስጢራተ ቤተ ክርስቲያን፡ ተስፋ ግ/ቤት አ.አ. 1948 ዓ.ም.
12. የባቲካን 2ኛ ጠቅላላ ጉባኤ ደንብ፡ ብርሃንና ሰላም ግ/ቤት አ.አ. 1955 ዓ.ም.
13. ተአምረ ግርያም፡ ትንሣኤ ዘጉባኤ ግ/ቤት አ.አ. 1976 ዓ.ም.
14. ተዐቀቡኬ እምሐሳዊያን ነቢያት፡ ከኢትዮጵያ እርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መንበረ ፓትርያርክ ለምእመናን የተዘጋጀ ትምህርት፡ አልቦ ግ/ቤት፡ 1986 ዓ.ም.
15. አባ ቴዎፍሉስ ሊቀ ጳጳሳት ዘሐረር ወዘኩሉ አድያጊሃ፡ መዝሙረ ዳዊት ንባቡና ትርጓሜው፡ እርቲስቲክ ግ/ቤት አዲስ አበባ፡ 1950 ዓ.ም.

16. አየሰ ተክሰ ሃይማኖት (ዶክተር አባ) የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሰለክርስቶስ ባሕርያት አካላዊ ተዋሕዶ የምታምነው ትምህርት፡ ኢጥሮስ ቢላ ግ/ቤት አሥመራ 1951 ዓ.ም.
17. አምስቱ አዕግደ ምስጢር፡ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ግ/ቤት አ.አ. 1975 ዓ.ም.
18. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መንበረ ፓትርያርክ፡ ተፀቀቡኤ እምሐሳውያን ነቢያት አ.አ. ሐምሌ 4 ቀን 1986 ዓ.ም.
19. ክገፈ ገብርኤል አልታየ (ሊቀ ካህናት) ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ትንሣኤ ዘጉባኤ ግ/ቤት አ.አ. 1983 ዓ.ም.
20. ወልደ ጊካኤል ብርሃነ መስቀል (መምህር) ገብረ ሕግግት፡ አርቲስቲክ ግ/ቤት አ.አ. 1942 ዓ.ም.
21. ወደ ዘላለም ሕይወት የግመራው እውነት።
22. ውዳሴ ግርያምና ትዳሴ ግረያም፡ ብርሃንና ሰላም ግ/ቤት አ.አ. 1943 ዓ.ም.
23. ዓለግየሁ ዋገስ፡ ሠርገና ልገድ፡ ብርሃንና ሰላም ግ/ቤት አ.አ. 1956 ዓ.ም.
24. የቤት እትምም በክርስቲያን ኢትዮጵያ፡ ከሐሙራፒ እስከ 1967 ዓ.ም. የ4000 ዘመን የታሪክ ሂደት በ1969-71 በእጅ ጽሑፍ ተባዝቶ የተበተነ።
25. ያሬድ (ቅዱስ) መጽሐፈ ድጓ፡ ብርሃንና ሰላም ግ/ቤት፡ አዲስ አበባ፡ 1954 ዓ.ም.
26. ይህ ነው ዘለዓለግዊ ሕይወት፡ (በግሪክ) Brooklyn, New York, U.S.A. 1953.
27. ሠራዊተ ክርስቶስ ግገበር፡ የይሐዋ ምስክርና ሃይማኖታቸው፡ አርቲስቲክ ግ/ቤት፡ አ.አ. 1984 ዓ.ም.
28. ገብረ እገዚአብሔር (አባ) መጽሐፈ ብርሃን፡ ኮከበ ጽባሕ ግ/ቤት፡ አሥመራ፡ ዓ.ም.
29. አቡነ ገብርኤል ሊቀ ጳጳሳት ዘኢርትርያ፡ የኦርቶዶክስ ሃይማኖት አንደኛ መጽሐፍ፡ የኢትዮጵያ ጥናቶች ግለክል፡ አሥመራ፡ 1976 ዓ.ም.
30. ፍትሐ ነገሥት፡ ሮግ፡ 1897 ዓ.ም.

Books referred to in Foreign Languages

Aeschliman, Professor Carlos, The Faith of Jesus, Central American Union.

Bancroft, E.H., Teologia Elementare, Seconda Edizione, Edizione Centro Biblico, Napoli, Italia, 1977.

Bible Readings for the Home, Review and Herald Publishing Association, Washington D.C. 1972.

Charles Caldwell Ryrie, A Survey of Bible Doctrine, Moody Press, Chicago, 1972.

Kautsby, Karl, Foundations of Christianity. Orbach and Chambers, London, 1925.

Let God be True, Brooklyn, New York, U.S.A. 1953.

Make Sure of All Things, Brooklyn, New York, U.S.A. 1953.

O'Brien, John A., Ph.D., LL.D., The Faith of Millions, London, W.H. Allen 1952.

Owen, John, D.D., The Holy Spirit, KREGEL Publications, Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 1973.

Pesch, Otto, Hermann, Breve Catechismo Cattolico, Terfa Edizione, Queriniana, Brèscia, 1976.

Pope John, Sunday Missal, Buckley, Michael, Revin Mayhew Publications, 1978.

The Illustrated Catechism, A Redemptorist Publications G.B. 1980.

Hammovd, T.C., In Undertaking Be Men, Inter Varsity Press, Great Britain, 1971.

Sheed, F.J., Theology and Sanity, New England Edition, Sheed & Ward, London, 1978.

SCHLEIERMACHER, FRIEDRICH, The Christian Faith, T & T. Clark, 38 George Street, Edinburgh, 1976.

Tucber, Ruth, Strange Gospels, Marshal Pickering, U.S.A. 1991.

መቅድመ መቅድም

1. እኛስ የተሰቀለውን ክርስቶስን እንሰብካለን	4
2. የክርስትና መሥራች	"
3. ይህን መጽሐፍ ዳር እስከዳር	"
4. ወደኔቅረቡ መጨረሻቸው ጥፋት	5
6. የበሰበሰ ዝናብ አይፈራም	"
7. ትምህርት ቀናን ያሻሽላል	"
8. ክርስቲያን ምንድር ነው?	"
9. በእምነት ሁላችሁም	"
10. በእግዚአብሔር መንፈስ የሚመሩ	6
11. የልጅነቱና የወንድምነቱ ቃል ኪዳን	"
12. በእግዚአብሔር መንፈስ የተጻፈ	"

መቅድም፡

7

መግቢያ

20

ምዕራፍ 1፡

23

ምስጢረ ሥላሴ

"

1. የሥላሴ አንድነት ሦስትነት	"
2. ምስጢረ ሥላሴ በሐዲስኪዳን፡ በጌታትምህርት	"
3. ምስጢረ ሥላሴ በሐዋርያት	24
4. ምስጢረ ሥላሴ በመዝገበ ሃይማኖት	"
4.1 መዝገበ ሃይማኖት በግዕዝ	"
4.1 መዝገበ ሃይማኖት በእግርኛ	6
5. <u>ጸሎተ ሃይማኖት</u>	28
5.1 ጸሎተ ሃይማኖት በግዕዝ	"
5.1 ጸሎተ ሃይማኖት በእግርኛ	29
6. ጸሎተ ሃይማኖት የት መጣ?	30
7. ሥላሴ በብሉይ ኪዳን	31
8. ሥላሴ በሊቃውንት	32

9. ሥላሴ በጠቅላላ በቅዱሳት መጻሕፍት

33

9.1 ኢየሱስ ክርስቶስ ከዎስቱ አካላት አንዱ ነው

"

9.2 ኢየሱስ ክርስቶስ ወልደ አምላክ ነው

"

9.3 ወልድ ከአብ ጋራ በመለኮቱ ዕሩይ ነው

"

9.4 የእግዚአብሔር አብ ምስክርነት

34

9.5 በጊዜ ጥምቀት

9.6 የራሱ የጌታችን ኢየሱስ ምስክርነት

"

9.7 እውነት እውነት እሳችኋለሁ

35

9.8 በእግዚአብሔር ልጅ ታምናለህ?

"

9.9 እኔን የሚጠላ አባቴን ይጠላል

"

9.10 አብ ሙታንን እንደሚያስነግ

"

9.11 እኔ ራሴን ባከብር ...

"

9.12 ዮሐንስ መጥምቅ

"

9.13 ዮሐንስ ወንጌላዊ

"

9.14 ቅዱስ ሳውሎስ3

6

9.15 ሌሎች ሐዋርያት

"

9.16 መናፍቀት

37

9.17 ነቢያት

"

10. ሥላሴ በመናፍቃን

"

11. የምስጢረ ሥላሴ መደምደሚያ

40

ምዕራፍ 2:

43

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አግላጅኖ ተግላጅኖ ነው፤

"

ክርስቶስ እሳግበደም ለምን ተባለ?

በእየጊዜው የመጡትን በሕተቶች መግለጫ:

እሳጥቂዎች እንደ ሥጋውና ደሙ ይቆጠራሉ የሚሏቸው:

ስለአብና ግርያም የጋብቻ ርርና መወደስ።

የግስታረቅና የግግለድ መግለጫ

47

የክርስቶስን አግላጅነት ለመካድ የተበተነ ክታብ:

48

የክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር አግላጅነት ምስክርች፤

50

እግዚአብሔር አብ አባቱ:

"

ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር

"

ነቢያት

51

ሐዋርያት

"

ሊቃውንት

52

ምዕራፍ 3:

55

ገሩይ ማእከል አግዚአብሔር ወሰብእ ከሰውና ከአግዚአብሔር መካከል ያለ ገሩይ።

የገሩይነት ምስክሮች

ነቢያት

ራሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ

ቅዱስ ጳውሎስ

ምዕራፍ 4:

56

ሥጋ ለብሏል፤

ሥጋ በመልበሱም ምክንያት ከአባቱ የሚያንስ

የሚያስመስሉ ጥቅሶች፤

ምዕራፍ 5:

59

አዳምን ለማዳን፡ ከአብ ተልኮ መጥቷል፡ ታዝሏል።

ከአብ መላኩን የሚያስረዱ ጥቅሶች

ራሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤

ቅዱስ ጳውሎስ

ቅዱስ ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ (ሐዋርያ)

ቅዱሲን የጻፉ ሊቃውንት

ምዕራፍ 6:

66

ክርስቶስ ቤዛና መድኀኒታችን ነው፤

የቤዛና የመጽኀኒት ልዩነት መግለጫ፡

ጌታችን ወደዚህ ዓለም የመጣበት ምክንያት፡

ምዕራፍ 7:

68

የዓለም ብርሃን ክርስቶስ፡

የዓለም ብርሃንነቱን የሚመሰክሩ ጥቅሶች

እሱ፡ ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አርአያና መምህር ነው፤

የጌታችንን አርአያነትና መምህርነት የሚመሰክሩ፡

ምዕራፍ 8:

72

ጥምቀት፡

ምዕራፍ 9:

74

ሚሮን

ምዕራፍ 10:

75

ተከሊል

	ገጽ
ምዕራፍ 11:	76
ሀብተ ቀንዲል	"
ምዕራፍ 12:	78
ጸም: ጸሎት: ምጽዋት:	"
ጸም: ጸሎት: ምጽዋት ከጌታ በፊትም ነበሩ።	82
የጌታው ትሩፋት ከሌሎች በምን ይለያል?	"
ምዕራፍ 13:	84
ጸሎት	"
ጸሎት ከሦስት ይከፈላል:	85
የጸሎት ቦታ:	86
ጸሎት በግልም በመግነበርም:	"
ጸሎት እንዴት ነው የሚጸለየው?	"
ምዕራፍ 14:	87
ንስሐ	"
ንስሐ መቼ? እንዴት? ለማን? ለምን?	"
ምዕራፍ 15:	90
ቁርባን:	"
ሕዝብ ሁሉ እንዲቆርብ የተደረገ ተጋድሎ:	"
ካህናቱ ሕዝብ አይቆርብም ሰላላ የተበተነ	"
ክታብ: (ከብዙው አንዱ)	"
ቁዱስ ቁርባንን ለሚሸጡ ሰዎች የተሰጡ ቅኔያት።	103
ምዕራፍ 16:	107
ለሥጋው ደሙ የሚቀርበው ኅብስት: ወይን: ቅዳሴ:	"
አሠራሩ: ዐይነቱ:	"
ምዕራፍ 17:	109
ቅዳሴ	"
የቀዳስያን ቁጥር	"
ኅብስቱ ሥጋ መሰከት: ደሙ ደሙ መሰከት	"
የሚሆነው ምንጊዜ ነው?	"
ምዕራፍ 18:	112
የፍልሰታ ቅዳሴ በእ.አ. አድባራት።	"
ምዕራፍ 19:	124
አገልግሎት	"

<u>ምዕራፍ 20፥</u>	126
ሱባዔ የተቆጠረለት፥ ትንቢት የተነገረለት ነቢይ ክርስቶስ ነው።	"
ከክርስቶስ በኋላ ነቢይ የለም፤	"
የነቢይ መግለጫ	"
ቡራኬ ከአብርሃም ወደ ይሥሐቅ፥ ያዕቆብ ነው የወረደው፥	
ከያዕቆብ ወደ ይሁዳ እንጂ ወደ አጎቱ ልጆች አልሄደም።	
ነቢያት የተናገሩትን ሁሉ የፈጸመ ነቢይም ክርስቶስ ብቻ ነው።	
ክርስቶስ ነቢይ ነው፤	131
ንጉሠ ነገሥት ነው፥ ንጉሠ ሰላም ነው፥	"
የመከራ ሰው ነው፥	132
ሰማዕት ሊቀ ሰማዕት ነው፥	"
ኃጢአተ ዓለምን የሚያስተሰርይ መሥዋዕት ነው።	"
<u>ምዕራፍ 21፥</u>	133
የሐሳዊ መሲሐን መምጣት ክርስቶስና ሐዋርያት ነግረዋል	"
<u>ምዕራፍ 22፥</u>	136
ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን፥	"
የነፈስ ትርጓሜ ከተራ ሕዋስ	"
የሰው ልጅ በክብሩ ሲመጣ፥	
የሙታን ትንሣኤ ምሳሌው ክርስቶስ ነው፥	
ክርስቶስ ተነሥቶ ብዙ ጊዜ ታይቷል፥	
የዚህ ርእስ መደምደሚያ	139
<u>ምዕራፍ 23፥</u>	140
መንፈስ ቅዱስ፥ ከሦስቱ አካላት አንዱ አካል፥	"
መንፈስ ቅዱስን እብም ወልድም ይልኩታል፥	
መንፈስ ቅዱስ እኛን ይረዳናል፥ ያጸናናል፤	
ለዚህ ርእስ መደምደሚያ	143
<u>ምዕራፍ 24፥</u>	144
የክርስቶስ ተከታይ ምንድር ነው?	"
<u>ምዕራፍ 25፥</u>	145
የቅዱሳን አማላጅነት፥	"
በዐጸደ ሥጋም በዐጸደ ነፍስም	147
<u>ምዕራፍ 26፥</u>	150
የመላእክት አማላጅነት	"
መላእክትን እናከብራለን፥ በአክብሮትም እጅ እነሣለን፤	

	ገጽ
<u>ምዕራፍ 27፥</u>	152
ቅዱሳን እነግናቸው?	"
<u>ምዕራፍ 28፥</u>	154
ቅድስት ድንግል ግርያም፥	"
የቅድስት ድንግል መግለጫ፥	"
ድንግል ናት	156
<u>ምዕራፍ 29፥</u>	160
ሴት በክርስቶስ አደባባይ፥	"
<u>ምዕራፍ 30፥</u>	185
ሴት በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን፥	"
63 ጠቅላላ አቅጥፍ	"
<u>ምዕራፍ 31፥</u>	194
ሰጊድ፥	"
የሰጊድ መግለጫ	"
ታቦት	"
<u>ምዕራፍ 32፥</u>	197
ቤተ መቅደስ፥ ቤተ ክርስቲያን	"
<u>ምዕራፍ 33፥</u>	199
የልዩ ልዩ ቃላት ትርጉም፥	"
አጠቃላይ የቃላት መግለጫ	"
አብ፥	"
እም፥ እጉ፥ እገት፥	200
ነፍስ፥	201
ገነት፥ መንግሥተ ሰግያት፥	202
ገሀነም፥ ገሃነም	"
<u>ምዕራፍ 34፥</u>	203
ነፍስ፥ ገነት፥ መንግሥተ ሰግያት	"
ነፍስ፥	"
ገነትና ሲኦል፥	205
ገሃነም፥	206
<u>ምዕራፍ 35፥</u>	207
ሃይማኖት ከምግባር ምግባር ከሃይማኖት፥	"
ለቢህ ምዕራፍ መደምደሚያ፥	208

<u>ምዕራፍ 36፡</u>	209
ረበናት አፅራረ ክርስቶስ	"
ሥርዓተ ረበናት	"
ፈረሳዊነትና ክርስቶስ	"
ግዝረት፡	212
<u>ምዕራፍ 37፡</u>	213
ቅዱሳት መጻሕፈት፡	"
<u>ምዕራፍ 38፡</u>	215
ሥልጣን ወሂመተ ክህነት፡	"
<u>ምዕራፍ 39፡</u>	218
ሂመተ ምእመናን፡	"
ምእመን ሁሉ የሃይማኖት መምህር ነው።	"
<u>ምዕራፍ 40፡</u>	220
ያልተግረ ቴስ ሁሉን ያረክስ፡ የተግረ ቴስ ብዙ ሕዝብ ይቀድስ፡	"
ምን ርኩስ አለ?	"
ቡና	"
ሲጃራ	221
ግተብ	"
ዓሣ	223
ሴት በወር አበባና በወሊድ ትረክሳለች ወይ?	"
ጫግ፡	224
የወሊድ መቆጣጠር፡	225
<u>ምዕራፍ 41፡</u>	227
ልዩነት ለሹመት፡	"
<u>ምዕራፍ 42፡</u>	231
ተግሩ ተዘጋጁ	"
<u>ምዕራፍ 43፡</u>	232
አጠቃላይ ምክር ለካህናት፡	"
<u>ምዕራፍ 44፡</u>	233
መጠይቅ ለጠያቂና ተመራግሪ፡	"
<u>ምዕራፍ 45፡</u>	236
ለግስታወቅ ያህል	"
<u>ምዕራፍ 46፡</u>	247
መፍትሔ ቃላት	247

ማ ረ ሚ ያ

ገጽ	መሥመር	ግድፈት	እርማት
13	15	ክተብ	ክታብ
13	33	የዕለት—	ጉርስ ሳላጣ እስካሁን አለሁየለም
17	1	በሉ በኢትዮጵያ ሥነ እውቀት ውስጥ የነበሩት መምህራን ሁሉ ከኔ በቀር	ተደግሟል
18	9	በአድማቸው	በዕድሜያቸው
20	33	ይጠቁማል	ይጠቁማል
28	34	ወዘበምድርኔ	ዘበሰማይኔ ወዘበምድርኔ
29	6	ወይሴብሕንበረ	ወሴባሕ ጎበረ
35	29	ሀሉ	ሁሉ
38	31	ወእስከ ዓለም	ወእስከ ለዓለም
40	1	ረ) ፈጠረ።	የዚህ ትርጉም በሐ የተነገረው ወለደ ነው
41	12	መንፈስ ቅዱስ	መንፈስ ጽድቅ
44	20	ይጸድቃል	ያጸድቃል
46	8	አኅፍር	አኅፍር
48	27	በግድየለሽእነት	በግድየለሽነት
52	9	ኢያሰዐር	ኢያሰዐር
55	5	በግሪክ	በግሪክ
59	2	አልፈልግም	አልፈልግም
59	25	ይጠቅሳል	ይጠቀሳል
63	4	ወለኩሎሙ	ወለኩሎሙ
63	27	ማሐያዊ ክመንፈስ	ማሐያዊ ከመ መንፈስ
64	22	መንፈስ ቅዱስ	መንፈስ ቅዱስ
76	29	ምስጢር ቀንዲል	ምስጢረ ቀንዲል
80	7	ል	ለ
80	9	ሐረ እኋሁ መወንድሙ	ሐረ እኋሁ ከወንድሙ
81	18	ብቻን	ብቻ ን
85	22	የሸኮኮ	የአሸኮኮ
90	12	ጅጅ	ጅጁ
93	23	12 እ.ጥ 1:4)	2 እ.ጥ
93	29	ይጽፏል	ይጽፋል
97	4	እንጠቅሳለን ሐሐሠ	እንጠቅሳለን
	16	እስነሣዋለሁ	እስነሣዋለሁ
	18	አኔም	እኔም
103	28	አእኩቶ	አእኩቶ
104	2	ወሐዲበ	ወሐዲበ
104	27	ሕማመኑ	ሕመማኑ
	2	በሳሌም	በሰሌምኒ

ከደራሲው የታተመ

1. ቀዳማዊ ምንባብ ግዕዝ
2. ሰዋሰወ ግዕዝ
3. ግዕዝና አማርኛ መጽሔት
4. መልክዐ ኢትዮጵያ
5. ሀገር ምንድር ናት?
6. ጋብቻ ለምን ይጠላል?
7. 1ኛ ሰምና ወርቅ
8. 2ኛ ሰምና ወርቅ
9. ኢትዮጵያዊ ቅኔ
10. ያማርኛ ግጥምና ቅኔ ማስተማሪያ
11. ገብረ መስቀል ባሪያው
12. የድርሰት አብነት
13. እኔስ ሰው አልሆንም
14. ሠርግና ልማድ
15. የአማርኛ ሐረግ
16. የግዕዝ ቅኔዎች (በአ. አ. ዩ. የኢ. ጥ. ቁ. 6:)
17. የግዕዝ ቅኔዎች (በአ. አ. ዩ. የኢ. ጥ. ቁ. 32:)
18. 46 አናቅጽ (በእየ መጽሔቱና ጋዜጣው የወጡ)
19. ወይዘሮ ዓለሚቱ
20. የግዕዝ ቅኔ ዜማ
21. ሁሉም ሁሉን ይወቅ

የተዘጋጁ

1. ሁለት ወር በዋሽራ 24,733 የቅኔ እንግልጋ፤
2. የሴት አቋም በክርስቲያን ኢትዮጵያ (693 ገጽ)

የባህል ሐኪሙና የደራሲው አድራሻ

ፖ.ሣ.ቁጥር 30143፤ አ.አ. ቴሌ. 18-23-20።

የቤት ቁ. 442፤ ቀበሌ 10፤ ከፍተኛ 16፤ የካ፡ አ.አ.